У нумары: „Czerwony Sztandar" аб Тарашкевічу | З думкай аб чалавеку | Чорнае радыё

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 42 (451) | ГОД IX | 18 КАСТРЫЧНІКА | ЦАНА 60 гр.

Дванаццаць членаў і кропка

У Чарэўках прышчэльца прыгнятае загубленасць гэтай вёскі. Хаця відаць адсюль, як з грукатам імчацца паязды па недалёкай бельска-беластоцкай чыгунцы, а вечарамі зіхаціць агнямі чыгуначны прыпынак Страбля за ракою Нарваю — аднак мясцовыя людзі адносяцца як бы абыякава да цэлага гэтага рытму нашага часу.

Вось на ўскраіне вёскі красуецца аграмадзіна мураванай школы, шматпавярховай. Тым не менш, пра школу і яе настаўнікаў мала гаворкі ў вёсцы, калі не лічыць плётак. Вёска жыве сабе, а школа сабе. Побач яе знаходзіцца працавіта выраўнаны, але забуялы зеллем стадыёнчык ЛьЗС-у. Гнілыя слупы з драцяною агароджаю пахіліліся да самае зямлі, лягаюць на яе зняможаныя дзеравянаю старасцю. Гаворань людзі, што калісьці быў тут сторож, але старажу прыслалі з Беластока звальненне з працы і цяпер няма нікога ля апусцелага прыбытку спорт-культуры.

— Яно, тое нашае ЛьЗС, хіба развалілася, бо чарэўкаўскія спартсмены не змаглі дабіцца якойсьці там клясы, — выяснілі мне дзядзькі на вуліцы. З хлопцамі я не гаварыў, паехалі яны на святочныя забавы (быў якраз водпуст у Кажанах).

У Чарэўках існуе сельскагаспадарчы гурток. Толькі тут, у тым гуртку, можна з сэнсам пагаварыць аб справах вёскі. Мая размова з Іванам Міхальчуком, скарбнікам гуртка, таксама пачалася невясёла.

— Бяруцца трохі людзі за механізацыю, — сказаў Іван Міхальчук. — Аднак нашаму гуртку памагаюць надта слабенька... хіба год будзе, як з павета ніхто не заглянуў да нас, не спытаў, што чуваць...

Мала-памалу і аказалася, што ў Чарэўках не так ужо вельмі смутна, як у чарэўкаўскім ЛьЗС-е. А людзі не тое, што бяруцца за механізацыю, але нават добра ўзяліся за яе: напрыклад, ёсць адзінаццаць ці дванаццаць прыватных касілак. Успамінаю, перад усім, аб касілках таму, што чарэўкаўскія гаспадары маюць выдатныя магчымасці развіваць і пашыраць гадоўлю. Некаторыя з іх маюць аж па тры гектары (і больш) прынараўскіх сенажацяў. Трава вырастае цалкам прылюдная, калі падсыпаць яе яшчэ штучнымі ўгнаеннямі. Аднак, той-сёй сцвярджае, што шкада марнаваць угнаенняў, бо веснавое разводдзе ўгнойвае сенажаці сваімі наносамі. Нарва месцамі разліваецца на пару кіламетраў шырыні і тады Чарэўкі падобныя на малюткую рыбацкую вёсачку над берагам возера.

Наколькі вядома, такія наносы няшмат памагаюць росту **добрай травы**, а хутчэй за ўсё нішчаць яе. Бачыў я чарэўкаўскія сенажаці, стагі сена, і хачу сказаць, што не найлепшае яно. Штучныя ўгнаенні трэба даваць і траву таксама трэба сеяць. Трава як збожжа — з часам здзічэе, звыраднее зусім, калі не задбаць аб рэгулярную сяўбу і абмен зерня. Убачыўшы бяскрайнія зарэчныя сенажаці, ідучы ў вёску я спадзяваўся ўбачыць у ёй вялікую гадоўлю. Давялося расчаравацца...

Сельскагаспадарчы гурток не такі ўжо бедны, як можна было падумаць. Ёсць: трактар «Урсус», малацільны агрэгат, дзве сеялкі, плугі, бароны, снапавязалка, якая да таго зрабіла канкурэнцыю для адзінай у вёсцы жняяркі, што тая не заўсёды мае што рабіць у жніво. Гурток існуе другі год; належыць да яго:... Валодзя, сем... Даніла, дзевяць... Эльяш, адзінаццаць, Мікалайка, дванаццаць. Разам дванаццаць гаспадароў і баста!

(Працяг на стар. 5)



Плыве рака Нараў. Фота В. Рудчык

ВУЛІЦАЙ ВЯСКОВАЙ ІДУЦЬ ГАРЦЭРЫ

Тысячы дзяўчат і юнакоў, закончыўшы пачатковую школу, па-розным прычынам застаецца дома ў сваёй роднай вёсцы. Гэта яны перш за ўсё запаўняюць школы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, або проста СПР-ы, як іх згодна з польскімі ініцыяламі называюць у нас на вёсках. На Беласточчыне існуе зараз звыш 170 СПР-аў, у якіх пашырае свае веды амаль 5,5 тысяч вясковых дзяўчат і юнакоў.

Школы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі ў апошні час карэнна змянілі свой воблік. З вячэрніх курсаў, на якіх праз пальцы наогул глядзелася на дысцыпліну, пераўтварыліся яны ў нармальныя няпоўныя сярэднія сельскагаспадарчыя школы. Адначасова СПР-ы вельмі памаладзелі. Як правіла, у школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі запісваюцца цяпер пасля заканчэння пачатковай школы. Узрост СПР-аўцаў не перавышае тады наогул 17 гадоў. У жыцці чалавека — гэта перыяд станаўлення яго характару, кшталтавання яго псіхікі.

Тым часам СПР-аўцы заставаліся фактычна за межамі выхаваўчай дзейнасці ўсіх існуючых зараз на вёсцы арганізацый. У сакавіку бягучага года кіраўніцтва маладзёжных арганізацый дагаварылася, што грамадзянскім і палітычным выхаваннем моладзі, якая вучыцца ў школах сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, займацца будзе Саюз польскіх гарцэраў. У некаторых школах сельскагаспадарчай падрыхтоўкі самабытна тварыліся гарцэрскія дружыны. У прошлым годзе пры СПР-ах на Беласточчыне дзейнічала 13 гарцэрскіх дружын і 30 так званых груп гарцэрскага актыву.

Дружына саюза польскіх гарцэраў пры СПР у Кляшчэлях (Гайнаўскі павет) была сарганізавана пад канец 1963 года. Гісторыя яе, як бачым, кароткая, але багатая. Зімой кляшчэлеўскія гарцэры займаліся культурна-асветнай працай. Урачыста адзначалі знамянальныя гадавіны, запрашалі да сябе людзей, якія змагаліся за народную ўладу, слухалі іх успамінаў, вучыліся ад іх разумець гісторыю і сённяшні дзень, сустракаліся з прадстаўнікамі партыйных установ і з салдатамі — пагранічнікамі.

Вясной, калі толькі прыгрэла сонца, пакінулі

(Працяг на стар. 4)

150 ГОД З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ М. ЛЕРМАНТАВА



ЛЕРМАНТАЎ

Вось тыя сцежкі, бездані і кручы,
І так шуміць, як некалі, рака,
Калі спяшаўся малады паручык
На ціхі схіл сівога Машука.

Смугой, нібыта буркаю, Бештау
Укрыў крутыя схілы і хрыбты,
Схіліліся алешыны і травы,
Ды толькі б'юць аб камень капыты.

Спяшаецца паручык, а ў сэрцы —
Туга і боль і новыя радкі...
..., ён яшчэ не думае аб смерці,
Пакуль маўчаць халодныя куркі.

Яшчэ глядзяць наўкола агна вочы
На горы, на вішнёвыя сады,..
Яшчэ чалёка ад бясконцай ночы,
Яшчэ рука сціскае павады.

Спяшаецца...
Калі б тады дарогі
Дазналіся, куды яны вядуць,
Яны б каню пятлёй скруцілі ногі,
Яны б назад паспелі павярнуць.

Калі б тады даведаліся горы,
Якое хутка напаткае гора,
Якога людзі страцяць песняра,
Між ім і смерцю вырасла б гара.

Каб ведала казачка, што з вадою
Ішла насустрач па тугім пяску,
Што гэты вечар кончыцца бядою,
Яна б каня спыніла на скаку.

А што далей?
Напэўна ўсім вядома:
Ля Машука, загорнуты ў шынель,
Ляжаў паэт пад ліўнем і пад громам
І што забойства звалася «дуэль».

Яму не трэба гучных захапленняў,
Ні абеліскаў, ні прыгожых слоў,
Бо з кожным новым пакаленнем
Ён нараджаецца ізноў.

Ізноў жыве, пакутуе, смяецца,
Кахае, ненавідзіць, кліча нас.
Над ім ужо не мае ўлады час —
Жывы заўжды з жывымі застаецца.

СЯРГЕЙ ГРАХОЎСКІ

У ДАПАМОГУ НАСТАЎНІКАМ. (УВАГА, НАСТАЎНІКІ!)

К. Ляшчынскі: ЯСНЫ ГАСЦІНЕЦ НАРВЫ.

Ул. Паўлючук: ГІСТОРЫЯ МІЛЕЙЧЫЦКАЙ КАФЛЯРНІ.

З. Цясельскі: З ДРЭВА.



ВІЗІТ ДОБРЫХ СЯБРОЎ

Мінулы тыдзень прайшоў у Польшчы пад знакам сяброўскага візіта партыйна-ўрадавай дэлегацыі Венгерскай Народнай Рэспублікі пад кіраўніцтвам Янаша Кадара. Гэта ўжо не першае спатканне кіраўнікоў нашых дзяржаў. Сяброўства нашых краін датуецца стагоддзямі і яны мелі падобны лёс.

Сацыялістычны лад, пануючы ў абедзвюх нашых краінах, уносіць у традыцыйнае сяброўства найбольш істотныя элементы — шырокае супрацоўніцтва ў галіне палітыкі, гаспадаркі і культуры. Цяперашнія размовы яшчэ раз паказалі, што паміж Польшчай і Венгрыяй існуе абсалютная згода ў поглядах на найважнейшыя міжнародныя праблемы. Польшча і Венгрыя лічаць галоўнай мэтай нашага часу захаванне міру і разам накіроўваюць сваю ініцыятыву супраць імкненняў распаліць тэрмаядзерную вайну. Напрыклад, абедзве краіны згодна падтрымалі Маскоўскі дагавор аб частковай забароне тэрмаядзерных доследаў і цяпер падтрымліваюць савецкую прапанову аб заключэнні пакту аб ненападзенні паміж дзяржавамі Варшаўскага дагавору і Паўночна-Атлантычным пактам.

Аднолькавую пазіцыю займаюць абедзве краіны ў справе стварэння ў Еўропе бязатамнай зоны, падпісання мірнага дагавору з дзвюма нямецкімі краінамі, вырашэння праблемы заходняга Берліна і канчатковага прызнання існуючых ў Еўропе граніц.

З кожным годам усё больш паспяхова развіваецца паміж нашымі краінамі гаспадарчае супрацоўніцтва. За апошнія пяць год гандлёвы тавараабмен павялічыўся больш як у два разы. Асабліва значэнне мае ўзаемны абмен машынамі і прамысловым абсталяваннем (павялічыўся за гэты час амаль у 4 разы). Гэта якраз вынік супрацоўніцтва ў рамках Савета Узаемнай Гаспадарчай дапамогі. Ад 1958 года існуе пастаянная польска-венгерская камісія па гаспадарчаму супрацоўніцтву, якая на днях мела ў Будапешце свае чарговае пасяджэнне. На гэтым пасяджэнні абмяркоўвалася, між іншым, справа неабходнасці больш дакладнай каардынацыі пяцігадовых планаў.

Гэтая тэма была таксама прадметам размовы і ў Варшаве паміж кіраўнікамі нашых дзяржаў. Значыць, можна чакаць далейшага развіцця суадносін паміж Польшчай і Венгрыяй.

Цяпер Венгрыя (як і Польшча) заканчвае чацвёрты год сваёй пяцігодкі. Нашы сябры дабіліся вышэйшага за сярэдні тэмпу развіцця ў галіне тэлекамунікацыйнай прамысловасці, дакладнай апаратуры, станкабудаўніцтве і ў хіміі (пластмасы, сінтэтычнае валакно). Для краіны, якая не мае вялікай сыравіннай базы (апрача баксітаў), пераапрацоўчая прамысловасць можа стварыць шанцы для павелічэння экспарту. Зрэшты, у гэтай галіне венгры ўжо сёння маюць значна большыя дасягненні, чым мы. Значыць, могуць для нас быць добрым прыкладам.

Візіт партыйна - ўрадавай дэлегацыі Венгрыі, хоць вельмі ўрачысты, аднак мае рабочы характар. Ён будзе садзейнічаць развіццю абедзвюх краін, звязаных адзінай ідэяй будаўніцтва сацыялізма.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

ACTA BALTICO-SLAVICA

Гэта орган Беластоцкага навуковага таварыства, якога першы нумар сёлета з'явіўся ў друку. Прысвячаецца ён палітычным, грамадскім і культурным суадносінам у мінулым і ў сучаснасці паміж балтыйскімі народамі (старажытнымі прусамі, літоўцамі і латышамі) і славянскімі народамі (палякамі, беларусамі і рускімі). Том змяшчае матэрыялы «І Канферэнцыі гістарычных навук у Беластоку», якая адбылася ў днях 2—3 чэрвеня 1961 года ў Палацы Браніцкіх — сядзібе Медыцынскай акадэміі. Гэта было вельмі каштоўнае мерапрыемства, згуртаваўшае археолагаў, этнографаў, антрапалогаў, гісторыкаў, мовазнаўцаў і географаў. Усе яны ў той ці іншай ступені цікавяцца паўночна - ўсходнімі землямі Польшчы, вывучаюць іх мінулае і сучаснасць у залежнасці ад сваёй спецыяльнасці.

І том Acta Baltico-Slavica друкуе працы 18 аўтараў. Вялікая тут разнастайнасць тэм і шырыня ахопу праблем. Е. Антаневіч удзяляе ўвагу пытанню археалагічных доследаў, Р. Кярсноўскі піша аб грошах у раннім сярэдневякоўі на паўночна-ўсходніх землях Польшчы, Ст. Калябінскі абмяркоўвае развіццё рабочага руху ў 1870—1900 гг., а Ул. Дыноўскі займаецца некаторымі пытаннямі этнаграфічных даследаў на Падляшшы. Частка прац закранае беларускую тэматыку. Належыць да іх публікацыя А. Абрэмбскай-Яблонскай, якая звяртае ўвагу на неабходнасць больш грунтоўнага даследвання беларускіх гаворак на тэрыторыі нашага ваяводства. Аўтар прадстаўляе нам дагэтуляшнія вынікі прац польскіх і беларускіх вучоных у гэтым кірунку і адзначае вялікае значэнне такіх доследаў у наш час. У публікацыі А. Абрэмбскай-Яблонскай шмат цікавага матэрыялу, які датычыць першых пасляваенных дасягненняў у вывучэнні беларускіх гаворак Беласточчыны. Як вядома, праводзяцца яны зараз Працоўняй беларускай філалогіі Закладу славяназнаўства ПАН. У публікацыі Т. Зданцэвіча аб літоўскіх і ўсходнеславянскіх уплывах на польскія гаворкі пад Сейнамі знаходзім матэрыял, абмяркоўваючы ўплыў беларускай мовы на гэтыя гаворкі. Вельмі каштоўнай з'яўляецца праца Ул. Курашкевіча аб беларускіх і украінскіх тэндэнцыях у гаворках у раёне Белавежскай пушчы.

Амаль усе аўтары згодна адзначаюць, што трэба яшчэ палажыць шмат намаганняў, каб загоўніць «белыя плямы» ў нашых ведах аб Беласточчыне, якая дагэтуль знаходзілася ў многіх выпадках на водшыбе навуковых зацікаўленняў. Матэрыялы, што змешчаны ў І томе Acta Baltico-Slavica смела рухаюць наперад гэтую справу.

а.с.

Новы рэцытатарскі конкурс

ГП БГКТ і Кураторыя ў Беластоку аб'явілі новы рэцытатарскі конкурс для вучняў класаў V—XI. Усе класы V—XI павінны падрыхтаваць да рэцытацыі творы (або ўрыўкі) беларускіх паэтаў і празаікаў (паводле свайго выбару). Да 28 лістапада г. г. трэба правесці элімінацыі ў класах і паасобных школах. 13 снежня г. г. павятовыя аддзелы БГКТ з аддзеламі асветы правядуць элімінацыі павятовыя. 20 снежня г. г. у Беластоку адбудуцца цэнтральныя элімінацыі.

На лаўрэатаў цэнтральных элімінацый чакаюць каштоўныя ўзнагароды, між іншым: фотаапараты, гадзіннікі, аўтаручкі, гармонікі, кніжкі і інш. Больш дакладныя ўмовы конкурсу пададзены ў асобным пісьме Кураторыі і ГП БГКТ, якое накіравана ў паасобныя школы.

ВЫСТАЎКА ДВАЦЦАЦІГОДДЗЯ

У рамах святкавання XX-годдзя ПНР у першай палове наступнага года будзе сарганізавана вялікая краёвая выстаўка мастацтва, графікі і скульптуры. На ёй будуць экспанаваны найлепшыя выбраныя працы з усіх ваяводстваў. А каб гэтыя найлепшыя працы выылавіць, трэба ўбачыць найперш, што маем у сябе. Таму і наша ваяводская (элімінацыйная) выстаўка ў музеі ў Ратушы будзе адкрыта ў палове лістапада г.г. На ёй будуць зусім новыя, яшчэ нідзе не экспанаваныя працы нашых беластоцкіх мастакоў. Паказваць яны павінны ў свой мастацкі спосаб заангажаванне мастака ў Народнае Дваццацігоддзе. Удзел прымуць усе нашы мастакі.

Патранат над выстаўкай мае спецыяльна пакліканы камітэт на чале са Стэфанам Жмійка — старшынёй Прэзідыум ВРН у Беластоку. (вл)

НОВЫЯ ГЕРОІ КОСМАСУ



Пілот касмічнага карабля «Васход» інжынер Уладзімір Міхайлавіч Камароў.



Навуковы работнік касманаўт Канстанцін Пятровіч Феакцістаў.



Доктар касманаўт Барыс Барысавіч Ягораў.

СТОЙКІ РЭВАЛЮЦЫЯНЕР

16 верасня г.г. «Czerwony Sztandar» — орган Цэнтральнага камітэта Камуністычнай партыі Літвы (выходзіць у Вільні на польскай мове) апублікаваў артыкул пра Браніслава Тарашкевіча. Маючы на ўвазе вялікую цікавасць нашых чытачоў да славутага правадыра Грамады, змяшчаем поўнасцю пераклад гэтага артыкула.

★

Толькі дзякуючы выдатным здольнасцям Браніслаў Тарашкевіч, патомак прыгонных сялян з вёскі Чарнулішкі, Міцкунскай гміны, Віленскай губерні патрапіў здабыць адукацыю ва ўмовах царызму. Пасля сканчэння віленскай гімназіі Тарашкевіч паступіў у 1911 годзе ў Пецярбургскі універсітэт, а ў маі 1916 года з надзвычай добрым вынікам закончыў курс лекцый і ў хуткім часе стаў кандыдатам філалагічных навук.

У 1918 годзе Тарашкевіч выдаў першую «Беларускую граматыку для школ», потым стаў дырэктарам адной з віленскіх гімназій. У гэты перыяд яго палітычныя погляды былі няўстойлівымі. Бязмерна адданы народу не прысвоіў сабе яшчэ марксісцкіх перакананняў, не знайшоў адпаведнай дарогі і трапіў пад уплыў буржуазна-нацыяналістычнай ідэалогіі.

Тым часам з кожным годам рабіліся ўсё горшымі ўмовы людзей працы Віленшчыны і ў Заходняй Беларусі, якія знайшліся пад прыгнётам польскіх памешчыкаў і капіталістаў. Большасць сялян мела зямлі «замнога, каб памерці і замала, каб жыць». На вёсцы перапляталіся капіталістычныя і феадальныя метады прыгнёту. Людзі працы прыгнечаных нацыянальнасцей — літоўцы, беларусы, украінцы, яўрэі — падвяргаліся не толькі класаваму прыгнёту, але таксама і нацыянальнаму. Голад, галеча, палітычнае бяспраўе, крывавы тэрор — усё гэта выклікала глыбокае абурэнне народных мас, пхала да барацьбы за грамадскае і нацыянальнае вызваленне пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі.

Выбраны дэпутатам на сейм Б. Тарашкевіч, так як і іншыя прагрэсіўныя прадстаўнікі інтэлігенцыі, не мог не адчуць таго, што народ настроены рэвалюцыйна, што не верыць ў дабрачыннасць пануючых класаў. Паступова ў свядомасці Тарашкевіча дасяваў пералом.

Толькі дзякуючы рэвалюцыйнай барацьбе рабочых і сялян у саюзе з рабочымі масамі ўсёй Польшчы можна дабіцца вольнага і шчаслівага жыцця — такое было перакананне, да якога дайшоў Тарашкевіч.

Пасля ўступлення ў рады Камуністычнай партыі Б. Тарашкевіч прыняў кіраўніцтва рухам беларускай сялянска-рабочай Грамады.

Грамада ўтварылася на аснове завастрэння класавых супярэчнасцей і ўзмацнення вызваленчай барацьбы працоўных Віленшчыны і Заходняй Беларусі. Дзейнічаючы пад кіраўніцтвам КПЗБ бараніла яна права прыгнечаных народаў да самавызначэння, змагалася за звяржэнне ўлады буржуазіі і памешчыкаў, за саюз працоўных Заходняй Беларусі з БССР, патрабавала бясплатнага пераказання зямлі працуючым сялянам. Бараніла правоў і дэмакратычных свабод. Нягледзячы на тое, што ў маі 1926 года пасля фашысцкага перавароту Пілсудскага ўзмацніўся тэрор, рух Грамады прыняў большы размах. Да 1927 года ў сваіх радах налічвала яна звыш 100 тысяч людзей.

Тарашкевіч у шматлікіх вёсках і гарадах выступаў з прамовамі на мітынгах і сходах, прымаў удзел у антыўрадавых дэманстрацыях. Выступаючы ў абароне інтэрнацыяналістычнай салідарнасці працоўных Б. Тарашкевіч заваяваў вялікую папулярнасць сярод мас.

У студзені 1927 года ўрад Пілсудскага арыштаваў звыш тысячу актывістаў Грамады, рэвалюцыйных прафесіянальных саюзаў, членаў Таварыства Беларускай Школы, незалежнай сялянскай партыі, а таксама іншых антыфашысцкіх арганізацый. У судах пачаліся масавыя працэсы. Найбольш вядомым быў працэс 56-ці кіраўнікоў Грамады, сярод якіх знаходзіўся таксама Браніслаў Тарашкевіч. Аб велічыні гэтай справы, якую разглядаў Віленскі Акруговы Суд ад 23 лютага да 23 мая 1928 года, сведчыць не толькі лічба абвінавачаных, але таксама пакліканне 660 сведкаў, 8 судовых экспертаў. У зале знаходзіліся шматлікія прадстаўнікі польскага і замежнага друку, у тым карэспандэнты ТАСС, «Ізвестій», «Звязды». Пад кіраўніцтвам Віленскага Акруговага Камітэта КПЗБ у Вільні і яго аколіцах праводзіліся мітынгі і дэманстрацыі пратэсту. Пасля прыёму кіраўніцтва барацьбой абвінавачаных Б. Тарашкевіч мужна і ўмела дэмаскаваў судовы фарс, арганізаваў

ЗА ЗДАРОЎЕ

У верасні адбылася 18-тая асенняя двухднёвая Сесія Ваяводскай Рады Нарадовай у Беластоку. Галоўнай тэмай прац Сесіі было: «Цяперашні стан і перспектывы развіцця лячэння ў Беластоцкім ваяводстве».

Іншыя справы — гэта асвета ў сувязі з рэарганізацыяй школьніцтва, і масавае сельскагаспадарчае навучанне сялян.

Праблема здароўя прадстаўляецца ў нас надзвычай багата. Мо' нідзе ў Польшчы не відаць такіх змен у гэтай галіне, як на Беласточчыне, дзе раней буйна цвіло знахарства і забабоны, дзе ўсё гэта ляціць цяпер на галаву, бо тыя ж бабкі, якія «лячылі» іншых, самі пхаюцца да лекара і... трацяць сваю славу ў вачах людзей.

Медыцынская акадэмія — вялікі доказ пералому. Пераважна выпускнікі нашай Акадэміі застаюцца на Беласточчыне, бо і адсюль яны самі.

Цяпер працуе ў ваяводстве 1043 лекары медыцыны, 221 зубных лекараў, 200 фармацэўтаў, 2028 медсясцёр, 557 акушэрак. Нямала, але замала яшчэ нам. І пастанова ВРН гаворыць аб паляпшэнні сітуацыі. Адкрытае лячэнне (пункты здароўя, амбулаторыі) будзе пашырана і за некалькі год ахопіць усіх жыхароў ваяводства. Таму і будова новых пунктаў здароўя і павелічэнне доктарскай кадры, асабліва на вёсцы.

Вялікі націск кладзецца на запабяганне хваробам. А як гэта важнае скажа такі прыклад: Гайнэ-Медыны ў 1958 годзе было ў нас 749 выпадкаў, а ў 1963 г. — 3.

Вялікія патрэбы, асабліва вёска, адчувае ў зубных лекарах. У некаторых паветах сцвярджаем 90 працэнтаў перагною (прухніцы) зубоў у дзяцей. На вёсцы цяпер працуе 61 зубны лекар, а трэба было б іх яшчэ 100. Да 1965 года распачне працу ў ваяводстве 75 новых зубных лекараў, з іх 50 на вёсцы. Нашыя цяперашнія патрэбы адносна зубных лекараў будуць забяспечаны да 1970 года.

Гэтак званае замкнутае лячэнне (шпіталі і т.п.) таксама ўказвае на нашы немалыя дасягненні ў барацьбе за здароўе. Падам дзве лічбы: у 1950 годзе ў шпіталях у год лячылася 56 тысяч асоб, а ў 1963 годзе — 99,5 тысяч.

Збудавалі мы 7 новых шпіталяў, будуецца 2. У наступнай пяцігодцы будова наступных некалькі, між іншым, у Сямяцічах і, магчыма, у Саколцы.

Звяртаецца моцная ўвага на санітарны стан ваяводства, ведаючы, што ён у вялікай меры вырашае аб здароўі. Парадак у гаспадарцы, чысціня, гігіенізацыя вёскі — гэта спосабы выгнання хвароб з нашага жыцця, і ў першую чаргу, заказных.

У сувязі з урбанізацыяй нашага жыцця, механізацыяй і тэхнізацыяй паўстае ўсё выразней пытанне хвароб вузкага характару. І тут пытанне спецыялізацыі ў медыцыне. Лекар, які 20 год таму лячыў усе хваробы, цяпер рабіць гэтага не ў сілах. Напрыклад, акулістыка, ларынгалогія, неўралогія, разрасліся ў вялікія галіны асобных медыцынскіх дысцыплін, — — вачэй, носа, вушэй і горла, нерваў. У нас адчуваем недахоп кадраў лекараў выспецыялізаваных. І тут будзе рабіцца многа для папраўы гэтага стану. Да 1968 года ў Беластоку будзе сарганізавана агульна-спецыялістычная амбулаторыя, якая згуртуе ўсе спецыяльнасці. Такая амбулаторыя, зразумела, прыцягне спецыялістаў, і такім чынам будзе павялічана іх кадра ў ваяводстве. Мы падалі толькі сігналы вялікага наступлення за здароўе, якое вядзецца і будзе ўзмоцнена ў нашым ваяводстве. Можна б яшчэ, каб прыпомніць, сказаць, што зразумене, што толькі здаровы чалавек можа быць адпаведнім будаўніком сацыялізма, мае каласальнае значэнне ў жыцці ваяводства і ў жыцці кожнага асобнага чалавека. Не ад сёння вядома ж, зрэшты, што толькі ў здаровым целе, здаровы дух.

Вера ЛЕЎЧУК

ПАПУЛЯРЫЗАЦЫЯ АШЧАДНАСЦІ

Кастрычнік — месяц ашчаднасці. У сувязі з гэтым на вуліцах Гайнаўкі і большых вёсак знаходзяцца вітрыны, планшы, таблiцы і выстаўкі прапагуючыя ашчаднасць. Арганізаваны конкурс на найлепшую дэкарацыю выстаўкі ў краме, тэматыка якой з'яўляецца ашчаднасць у ПКО. Праз мясцовы радыёвузел праводзяцца гутаркі і інтэрв'ю з членамі камітэта Папулярызацыі ашчаднасці, а таксама інфармуецца аб ходзе розных мераприемстваў звязаных непасрэдна з ашчаднасцю.

У школах арганізаваны спаборніцтвы ашчаднасці ў СКО, а ў прадпрыемствах даклады аб ашчаднасці сыравіны, матэрыялу, абсталяванняў, часу. Сярод сялян прапагуецца безграшовы разлік з абавязковых даставак. Грошы за збожжа, бульбу і іншыя артыкулы ўпісваюцца на кніжку ашчаднасці і ўручаюцца гаспадарам.

Ю. Козак
Гайнаўка

СЕЛЯДЗЕЦ ПА - МІХАЛОЎСКУ

Міхалова славіцца суконнай фабрыкай, Павятовым домам культуры і... мясцовай гасподай пад шыльдай ГС-у. Хочаце з'есці абед? Калі ласка, дзверы адкрытыя. Толькі пры ўваходзе пахіліцца трэба амаль да зямлі. Стары будынак, які дасканала памятае не аднаго цара, цалкам ужо ўрос у зямлю. За дзвярыма — доўгая цёмная кішка. Пастаянныя госці (а як жа, ёсць тут такія) клююць насамі абгрызеныя шкілеты селядцоў. Проста, сэрцашчыпацельнае відовішча.

Цікава, ці яны — пастаянныя госці міхалоўскай «мардоўні» — адважацца перабрацца ў новую сядзібу, у якую ўжо незадоўга пераходзіць іхняя «святыня». Пры вуліцы Беластоцкай, амаль насупраць Дома культуры ПЗГС пабудаваў свае новыя будынкі. Зіхацяць шклом і металам. Жыхары Міхалова ўжо ад даўжэйшага часу з цікавасцю заглядаюць праз запэцканыя шыбы: што там твараць, што гэта будзе?

(Працяг на стар. 4)

агітацыйныя выступленні ў зале, выкрываў здраднікаў — буржуазных нацыяналістаў Луцкевіча, Астроўскага і яму падобных. Выяўляючы сапраўдныя пачуцці працоўных Польшчы група камуністычных дэпутатаў на сейм на чале з А. Барскім прыехала ў Вільню і ў судовай зале прывітала абвінавачаных.

Суд прысудзіў Тарашкевіча і яго найбліжэйшых саратнікаў на 12 гадоў цяжкай турмы. Прыгавор гэты быў штуршком да развівання яшчэ шырэй закроенай міжнароднай кампаніі салідарнасці з ахвярамі фашысцкага тэрору. Супраць разбору над Грамадой з абурэннем пратэставала Камуністычная партыя Літвы. У артыкуле змешчаным у часопісе «Камуністычны Інтэрнацыянал» і ў сваім выступленні на І З'ездзе КПЗБ (1928 год) В. Міцкевічус-Капсукас высока ацаніў мужнасць грамадаўцаў праяўленую ў барацьбе з фашысцкім рэжымам.

Пілсудчыкі прымянялі ўсё новыя рэпрэсіі, каб зламаць волю рэвалюцыяністы, прымусіць яго да супрацоўніцтва з імі. Пасля серыі судовых разбораў над Тарашкевічам улады падняліпадступны манеўр: перад тэрмінам выпусцілі яго з турмы, каб сярод мас пасеяць перакананне аб змове кіраўнікоў Грамады з правячымі коламі. Тарашкевіч і яго таварышы адказаліся пакінуць турму і былі з яе вывезены сілаю. На волі Б. Тарашкевіч, якому па пятах таптаді сышчыкі, зноў акунуўся ў вір барацьбы. разгарнуў агітацыю сярод мас, паспяхова выконваў усялякія даручэнні КПЗБ. Але беручы пад увагу тое, што паўторна рыхтавалі судовы разбор над ім, партыя прыказала Тарашкевічу выехаць за граніцу. У 1931 годзе, у час праезду цягніком праз Польскі калідор, Тарашкевіч зноў быў арыштаваны, і ў лістападзе 1932 года прысуджаны яшчэ на 8 год турэмнага зняволення. Гэты судовы разбор над мужным антыфашыстам выклікаў новую хвалю пратэстаў ва ўсім свеце. Прывядзем толькі адзін факт. 4 чэрвеня 1933 года ў Парыжы пачаўся еўрапейскі антыфашысцкі кангрэс, на які выбралі звыш 3 тысяч дэлегатаў. Час быў неспакойны: у Германіі да ўлады дайшоў Гітлер, павялічылася небяспека новай вайны. Кангрэс меў прадэманстраваць салідарнасць антыфашысцкіх сіл з Савецкім Саюзам. Дэлегаты выбралі ганаровае прэзідыум. У зале Плееель чуваць было прозвішчы: Максім Горкі, Эрнест Тэльман, Георгі Дзімітраў, Рамэн Ралан... Браніслаў Тарашкевіч.

Кінуты ў турму Тарашкевіч прадаўжае барацьбу. У карнай турме ў Грудзёндзу кіраваў выступленнямі палітычных вязняў, пісаў рэвалюцыйныя пракламацыі. Не абы якім навуковым дасягненнем быў пераклад за кратамі турмы на беларускую мову «Ільяды» Гамера, а таксама паэмы А. Міцкевіча «Пан Тадэуш».

У верасні 1933 года савецкі ўрад на падставе ўмовы з польскім урадам зрабіў магчымым Тарашкевічу выезд у СССР. З радасцю прывіталі яго савецкія людзі. Тарашкевіч быў выбраны членам Акадэміі навук БССР, прыняў адказную пасаду ў Міжнародным Сельскагаспадарчым Інстытуце ў Маскве, надрукаваў многа даследванняў і папулярна - навуковых прац аб сітуацыі і барацьбе сялянства ў Польшчы. Утрымоўваючы цесныя сувязі з кіраўніцтвам КПП і КПЗБ надалей служыў ён справе рэвалюцыі.

У маі 1937 года Тарашкевіч загінуў трагічна, падаючы ахвяраю рэпрэсій і самаўпраўства народжанага праз культ адзінкі Сталіна. Гістарычны XX З'езд КПСС вярнуў справядлівасць і нанёс знішчальны ўдар наслаенням з перыяду культу адзінкі. Імя Б. Тарашкевіча было поўнасцю ачышчана з паклёпніцкіх абвінавачанняў.

Будучы стойкім рэвалюцыянерам, паслядоўным інтэрнацыяналістам, палымяным прамоўцам, вельмі добрым вучоным, Бранісла Тарашкевіч займае адно з найбольш выдатных месц у шэрагу змагароў за вызваленне Віленшчыны і Заходняй Беларусі. Прыклад такіх як ён выхоўвае нашу моладзь на ўзорах рэвалюцыйных традыцый мінулага, фармуе новага чалавека — зодчага камунізма.

Б. КЛЕЙН,
кандыдат гістарычных навук




Калючая загарожа наэлектрызавана. Адзін неасцярожны рух і смерць... А пралезці праз яе неабходна.

Яшчэ грымеў фронт, у баях гінулі людзі, калі ў Беластоку група актывістаў пачала арганізаваць Лігу сяброў салдата. Арганізацыйным камітэтам Лігі кіраваў Антон Тапалевіч. На пачатку актывісты Лігі збіралі ад людзей розныя падарункі для салдат, як маглі дапамагалі фронту, шырылі ідэю сяброўства да Польскай Арміі. У першым годзе існавання Лігі яе атрады на Беласточчыне налічвалі каля 2270 членаў.


Акоп у баявых умовах спасае чалавека. Не так лёгка выкапаць яго, калі ля вушэй свісцяць кулі і чалавек мусіць ляжаць прыціснуты да зямлі.

Ішоў час, множыліся атрады Лігі, павялічвалася колькасць сяброў салдата змяняліся заданні гэтай арганізацыі, аж урэшце яна сама перамяніла сваю назву — стала Лігай абароны краіны.

Цяпер на Беласточчыне дзейнічае звыш 1300 атрадаў Лігі, якія згуртоўваюць больш за 50 тысяч членаў. Асноўныя заданні Лігі акрэслівае яе назва. Дзейнасць Лігі так шматбаковая, што нават цяжка ўсё пералічыць. Вядзе яна абучэнне шафёраў (амаль 10 тысяч абучыла на працягу 1963 і палавіны 1964 гадоў), радыё - тэлеспецыялістаў, пад яе апекай працуюць клубы вадзякоў, мадэльшчыкаў і радыёаматараў. Ліга вучыць сваіх членаў шчыра адклікацца на ўсе грамадскія патрэбы сваёй краіны. Вартасць прац выкананых грамадскім чынам праз яе членаў складае суму амаль пяць мільёнаў зл. Гэта толькі на Беласточчыне.

Традыцыйна штогод Ліга абароны краіны праводзіць **Касцюшкоўскую спартакіяду.** Гэта вялікае спартыўна-абароннае мерапрыемства На Беласточчыне ў гэтай спартакіядзе штогод прымае ўдзел больш-менш 3 тысячы асоб. Касцюшкоўская спартакіяда з'яўляецца аглядам фізічнай спраўнасці і абароннай умеласці членаў Лігі. Нашыя здымкі паказваюць некаторыя моманты гэтай спартакіяды. Адбылася яна ў Беластоку ў днях 25—27 верасня.


— Ад правага, гранатам!


Вораг пусціў смяротны газ. Трэба не толькі самому ратавацца, але ратаваць другіх.

Тэкст і фота В. ГУДЧЫК

(Працяг са стар. 1)

ВУЛІЦАЙ ВЯСКОВАЙ ІДУЦЬ ГАРЦЭРЫ



Як Кляшчэлі Кляшчэлямі ніколі тут не было так высокіх гасцей. Наперадзе (справа) намеснік каменданта Галоўнай кватэры Саюза польскіх гарцэраў, гарцмайстар Багдановіч, сакратар ЦК ПАРП тав. Я. Тэйхма, І сакратар ВК ПАРП тав. А. Лапэвіч і камендант Беластоцкай гарцэрскай харугвіі гарцмайстар Б. Ігнасяк.



З усяго Гайнаўскага павета сабраліся 12 верасня ў Кляшчэлях гарцэры, СПР-аўцы, каб абмеркаваць, што рабіць і як рабіць. Выступае сакратар ЦК ПАРП тав. Я. Тэйхма.

яны школьную святліцу. Цяпер іх бадзёры, вясёлы гоман раздаваўся на вуліцах пасёлка, на прышкольнай пляцоўцы, у полі і лесе. Пабудавалі гарцэры цяпліцу для ранняй агародніны. Пад трыццаццю вокнамі раслі памідоры, агурцы, капуста, салата. Збілі клеткі, пакуль што, для шасці трусоў. Хочуць аднак развесці ў сябе сапраўдную ферму гэтых звяркоў. Супольна са старэйшымі жыхарамі Кляшчэль гарцэры будавалі пажарніцкую рамізу, зносілі каменне, грузілі жвір. Ля дарогі побач школы стаіць невялічкі будыначак. Гэта вучнёўскі кааператыў. Пабудавалі яго самі вучні, а перш за ўсё гарцэры СПР. Не абышлася без гарцэрскіх рук пасадка лесу. Навокал пасёлка Кляшчэлі поўна неўраджайных, пясочных земляў. 10 гектараў гэтых няўгоддзяў кляшчэлеўскія гарцэры ўласнаручна засадзілі лесам. Вартасць іх працы леснікі ацанілі на 7 тысяч злотых.

Гэта яшчэ не поўны пералік усяго зробленага дзяўчатамі і юнакамі, што вучацца ў кляшчэлеўскай школе сельскагаспадарчай падрыхтоўкі.

Можна было б гаварыць пра дасягненні гарцэрскіх дружын, якія дзейнічаюць пры СПР-ах у Белавежы, Дубінах, Гайнаўскага павета, у самым Бельску Падляшскім і ў Маеве на Сакольшчыне. Цяпер у Беластоцкім ваяводстве дзейнічае пры СПР-ах 50 гарцэрскіх дружын.

Польскае гарцэрства не мае амаль ніякага вопыту ў працы з вясковай моладдзю сярэдняга ўзросту. Дагэтуляшнія вынікі арганізацыйнай і выхаваўчай дзейнасці гарцэрскіх дружын пры СПР-ах дазваляюць апрацаваць толькі нейкія агульныя напрамкі далейшага развіцця гарцэрскай ініцыятывы. Праграма прадбачвае спалучэнне прыемнага з карысным. Кожная вёска на зарэз патрабуе рознага роду спецыялістаў-рамеснікаў. Ужо за намі гэты час, калі вясковы каваль афармляў усе патрэбы селяніна. У рамках дзейнасці гарцэрскіх дружын пры СПР-ах прадбачваецца абучэнне гарцэраў розным прафесіям. Можна будзе здабыць умеласці цырульніка, электраманцёра, швачкі або краўца, пазнаёміцца з матацыклам, трактарам і сельскагаспадарчымі прыладамі.

Зразумела, праграма дзейнасці гарцэрскіх дружын, існуючых пры СПР-ах, не абмяжоўваецца да вышэй сказанага. Гэта толькі яе навейшыя элементы.

Больш-менш вось такую праграму дзейнасці прадбачваецца на бягучы гарцэрскі год працы ў дружынах пры школах сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Цэнтральныя ўрачыстасці, якія адкрывалі гэты год дзейнасці гарцэраў, адбываліся 12 верасня бягучага года ў Кляшчэлях. Праходзілі яны незвычайна ўрачыста

(Працяг на стар. 7)

У ТЫНЕВІЧАХ...

...увечары можна спатыкнуцца на каўдобістай вуліцы. Месцамі асвятляе яе толькі мізэрны бляск з вокан хат. На слупах няма святла. Грамадская рада можа тлумачыцца, што ўстаноўка электрычных лямпачак не такая простая справа, патрэбна для таго адпаведная інсталяцыя на слупах...

Аднак, даволі задраць галаву, каб убачыць, што такая інсталяцыя ёсць, застаецца адно — укруціць тыя святлістыя лямпачкі.

На двары маем восень і цёмныя ночы, давайце нарэшце ўкручваць лямпачкі. Гэту работу могуць зрабіць нават чынам і, то ахвотна, мясцовыя хлапчукі, якія мараць аб кар'еры электраманцёра... (ся)

ЧАСТАВАТА П'ЮЦЬ

Алкагольныя напіткі карыстаюцца ў нас вялікім поспехам ва ўсіх вёсках, нягледзячы на тое, што нікому яны славы не прыносяць. У Крыняцічах таксама не мала людзей, якія п'юць. Частавата выпіваюць і члены праўлення сельскагаспадарчага гуртка. Найбольш з іх п'янаватага і тады «геройска» раз'язджаючага матацыклам можна ўбачыць Сяргея Дружбу. Гэта не да твару актывістам сельскагаспадарчай арганізацыі.

М. Х.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

20 МІЛЬЁНАЎ АДЗІНАК

Ёсць яшчэ адна магчымасць здабыць корм. І, здаецца, ужо апошняя. Маю на ўвазе бурачаныя выжымкі. Гэта добры, высакаякасны корм. А не ўсе беластоцкія сяляне дацэньваюць яго.

Вось некаторыя дадзеныя. За 300 000 тон цукровых буракоў плантатары атрымваюць каля 200 млн. зл. Да гэтага трэба дадаць каля 100 млн. зл. (вартасць выжымак). Аб тым, што гэта вельмі важная справа, гавораць простыя падлікі. Кармавая вартасць выжымак аблічваецца на 20 млн. аўсяных адзінак і 810 тыс. кг. бялка. Кожны кілаграм выжымак мае ў сабе 0,133 кармавых адзінак і 5,4 грамаў бялка. Сушаныя выжымкі маюць 0,897 адзінак і 40 гр. бялка. У засіласаваных выжымках трошкі менш кармавых адзінак, але затое на 50% больш бялка.

Цяпер калькулюем. Кожны кілаграм выжымак па кармазой вартасці роўны паўкілаграму бульбы. За цэнтнер выжымак плоціцца 15 зл., г. значыць, у пераліку на кармавую бульбу, трэба было за бульбу плаціць па 30 злотых А хто прадасць нам бульбу па 30 зл. за цэнтнер?

Зрэшты не заўсёды можна ўсё пералічваць на грошы. У цяжкі год у сэнсе кармоў значэнне выжымак значна павялічваецца. Увесь сэнс у тым, каб забяспечыць кармамі жывёлу на ўсю зіму, аж да вясны. Тады не трэба будзе змяншаць пагалоўя, бо вядома, як цяжка потым купіць добрую карову.

Выжымкі можна скормліваць свежымі, засіласаванымі або сухімі. Найбольш рацыянальна будзе засіласаваць іх хоць бы ў звычайных земляных ямах. Засіласаваныя выжымкі ад буракоў — гэта добры дадатак да іншых кармоў, якія маюць менш цукру (паіржышчавыя), матыльковыя, травы з другога і трэцяга пакосаў.

Сушаныя выжымкі па вартасці блізкія да збожжа. Лічыцца, што ў п ўнай ступені могуць нават замяніць збожжа. Сушаныя выжымкі атрымліваюць вёскі, якія ляжаць далей ад транспартных шляхоў.

Як бачым, плантатары цукровых буракоў маюць вялікія шанцы павелічэння кармавых запасаў. Нельга не выкарыстаць гэтыя шанцы, бо скурка сапраўды варта вырабу.

ІНЖ М. СУХАЖЭБРСКІ

„ЖАЛЕЗНЫЯ" ПАДПІСЧЫКІ

Апошнім часам лік падпісчыкаў «Нівы» ў пошце ў Кленіках (Гайнаўскі пав.) не змяняецца. Нязменна застаецца адна і тая ж лічба 87 падпісчыкаў.

— Хутка гэтую «жалезную норму» рушым наперад, — сказаў начальнік кленіцкай пошты, Сцяпан Кот.

Цешыць нас гэта і трымаем начальніка за слова. Тым больш, што ёсць магчымасці пашырыць падпіску, напрыклад, у немалой вёсцы Тыневічы, дзе з падпіскаю надта слаба, асабліва з падпіскаю сярод вучняў мясцовай школы.

(ся)

«ПАЎЛІНКА» Ў МОРЫ

Закончыліся палявыя работы. Стала значна больш вольнага часу на розныя культурныя мерапрыемствы. Вясковыя мастацкія калектывы зноў далей працягваюць сваю дзейнасць. Драмгурток у Моры (Гайнаўскі павет) пачаў падрыхтоўваць новую пастаноўку. З'яўляецца ёю «Паўлінка» Янкі Купалы. Праз нейкі час мораўскія самадзейнікі зноў выступяць на сцэне ў сваёй і суседніх вёсках.

М.Х.

У Дарожках будзе вадаправод

У Дарожках (Беластоцкі пав.) здаўна ідзе гаворка аб пабудове вадаправода. І вось, нарэшце, запланавана гэта будова на наступны, 1965 год.

У размове з солтысам Іванам Сліўскім я даведаўся, што найважнейшы аб'ект будучага вадаправода, так званы, **артэзіянскі калодзеж** ёсць. Застаецца змантаваць гідрафор, ну, і зразумела, выкапаць равы, улажыць вадаправодную інсталяцыю. Работа гэта не танная, патрэбны вялікія сумы грошай. Тут акажуць, пэўна, дапамогу вясковыя людзі ў форме грамадскага чыну пры нефаховых работах (капанне, вывазкі і г.д.). Зрэшты, павінны аказаць такую дапамогу, бо гэта прыспешыць будову, дасць нейкую гарантыю, што не зацягнецца яна.

Смачная і здаровая вада надта патрэбна вёсцы. На яе чакаць будуць у Дарожках з вялікай нецярплівасцю.

(ся)

(Працяг са стар. 3)

СЕЛЯДЗЕЦ ПА - МІХАЛОЎСКУ



На здымку: Частка новых гээсаўскіх будынкаў у Міхалове.

А будзе шмат чаго. Перш за ўсё агрэмадны вясковы таварны дом, адзін з буйнейшых гэтага тыпу ў ваяводстве. Знойдзе тут селянін усё, што яму да жыцця патрэбнае. Гаспода перастане быць гасподай і авансуе ў рэстараны. Побач рэстарану знойдзе прытулак кавярня. Усё, як бачым, паводле вялікай гарадской манеры. Цікава, як пры гэтых новых умовах будуць адчуваць сябе міхалоўскія «залатыя юнакі», якія не адзін раз білі вокны ў Доме культуры?

Чакаць доўга не прыдзецца. Старшыня ПЗГС-у кажа, што навагодні баль арганізаваць будзе ўжо ў бліскучых і прасторных залах рэстарана і кавярні. Час, ой час! Будова цягнецца чацвёрты год, а тэрмінаў яе заканчэння было ўжо некалькі. Міхалоўскія пабудовы пачаткова мелі каштаваць тры мільёны злотых. Цяпер ужо вядома, што ПЗГС не змесціцца нават у 5-ці мільёнах. **Вось наглядны ўрок на тэму: час — гэта грошы.**

У старых будынках пасля канторы і гасподы міхалоўскі ГС мае намер наладзіць дамска-мужскую цырульню, пункт рамонту радыёпрыёмнікаў і тэлевізараў, ды механічную качалку (магель). Намер гэты можна толькі пахваліць. Падобныя пункты прыдаліся б (ды яшчэ як!), не толькі ў Міхалове, але пры кожным ГС-е.

Тэкст і фота **В. Рудчык**

P.S. Паводле апошніх паведамленняў, ПЗГС у Беластоку яшчэ сёлета закончыць будову скупачнай базы ў Шымках і крамы ў Ялоўцы. Асабліва прыемна даведацца, што ўрэшце паватовыя ўлады ўзяліся за краму ў Ялоўцы. Надта ж доўга стаялі там і нішчэлі голыя фундаменты. Ніхто не збіраўся неяк будаваць сцены. Пісалі мы аб тым у верасні. Крытыка, як бачым, памагла. Цяпер ужо стаяць сцены і да канца года крама будзе гатова.

В. Р.

ШТО НОВАГА Ў ГРН ГУРАНЫ?

Сёння хочам пазнаёміць вас з навінкамі, з якімі сустрэлася «Ніва» ў ГРН Гураны, на Сакольшчыне. Перш за ўсё варта сказаць аб каштоўнай задуме — аб планах пабудовы ў Гуранах «Бюроўца», які замяніў бы дагэтуляшнюю сядзібу рады, уяўляючую толькі адзін, хаця і вялікі, пакой. Грамадства ўжо задэкларавала свой уклад роўны 50 тыс. зл., а павятовыя ўлады ў Саколцы прызначаюць на гэтую мэту 80 тыс. зл. Трэба будзе, аднак, пачакаць да наступнага года, у якім канчаткова скрышталізуецца становішча з пабудовай новай сядзібы ГРН.

Не забываюць у Гуранах і пра культурныя справы. Старшыня сельскагаспадарчага гуртка Рыгор Турыч паведаміў нас, што гурткоўцы асыгнавалі зараз 12 тыс. злотых на культурныя патрэбы грамады і намагаюцца набыць тэлевізар. Ды і наогул у мясцовым сельскагаспадарчым гуртку справы выглядаюць нядрэнна. Нядаўна, напрыклад, набыў ён новы апрыскваач. За тры гады свайго існавання гурток, у якім зараз 24 члены, мае 36 тысяч злотых чыстага даходу.

У Гуранах завяршаюцца работы над пабудовай грамадскай спулдзельні. У кастрычніку наведаюць яе ўжо першыя вясковыя кліенты. Перад сёлеташнім жнівам у Гуранах была перабрукавана грамадскім чынам вуліца даўжынёю ў 300 метраў, што склала суму 45 тысяч злотых. А як выглядае справа з абавязковымі пастаўкамі. Выкананы яны ў 90 працэнтах. На агульную суму 66 тон 722 кг збожжа — столькі сяляне павінны здаць — выканана план чыстым зернем у 61 тон да дня 28 верасня. Першымі ў пастаўках — яшчэ ў жніўні — аказаліся гаспадары: Базылі Хомчык с. Вінцэнтага з Паўднёвага Вострава і Антон Байбус з Новага Вострава. Наогул сёлета найлепш спраўляецца з пастаўкамі і з уплатай грошай на грамадскі школьны фонд Паўднёвы Востраў. У значнай ступені дзеецца тут так дзякуючы Аркадзю Жамойду — энергічнаму і дбайнаму солтысу, які пакладае шмат намаганняў, каб яго вёска была, як мага лепшай. Затое цэлая бяда з Новым Вострававам. Яго жыхары не толькі зацягваюць справу з узносамі на школьны фонд, але наогул з'яўляюцца нейкімі нядбайнымі, абыякавымі да спраў сваёй вёскі, да грамадскіх абавязкаў. Пара ўжо апамятацца жыхарам Новага Вострава, падумаць на пачатак аб сваёй уласнай вуліцы, якая ўжо неўзабаве пераўтворыцца ў балота. Ці ж не вялікі сорам быць апошнім у ГРН Гураны?

а.с.

ВАДА ПАМАГЛА

Што рабіць, калі надвор'е дрэннае, або ў нядзельку, калі вуліца запаўняецца людзьмі. У Васьках людзі звычайна на лаўках збіраюцца. Ох, і многа іх часам. Сярод глупстваў, якія можна тут пачуць на кожным кроку, аднойчы мне ўдалося падслухаць такую размову. У вёсцы Храбустоўка жыве чалавек, які быццам бы ўмее варажыць. Аб ім часта ўспамінаюць у Васьках. Было гэтае, ці не было, ліха яго ведае, адно толькі, што я на вус наматаў, аб тым і хачу расказаць. Прыйшла быццам бы да гэтага слаўнага варажбіта маладая жанчына і лямантуе, ажно сліна з вуснаў пырскае. «Змілуйцеся, дзядзечка, памажыце мне нешчаслівай! Муж мой, як толькі са сталовай да дому вернецца, то абавязкова ляцяць па хаце міскі, талеркі, крэслы і ўсялякая пасуда. Не магу яго супакоіць. Аднойчы нават я яго ў твар пальнула — не памагае, а наадварот. Можа вы мне ў гэтым памаглі б, такі чалавек!» Стары наліў вады ў чвэртку, доўга над ёю шаптаў, а потым кажа:

«Вазьмі і памятай. Гэтая вада табе паможа. Як толькі твой муж п'яны дамоў вернецца і пачне шалець, ты вазьмі гэтай вады і трымай у роце, пакуль ён супакоіцца. Напэўна будзеш мне дзякаваць».

Гэтак і сталася. Як толькі яе муж да дому п'яны вяртаўся і зноў пачалося, маладуха падумала «ну, пачакай, пудзіла гарохавае, зараз будзеш бачыць, як вада падзейнічае на цябе». Яна набрала вады ў рот і чакае. Муж крычыць, злуецца, а яна маўчыць. І сапраўды. З таго часу талеркі і міскі былі цэлымі. Вада памагла.

Янка Бароўскі
Ваські

ІЗНОЎ ПАЖАР

Аднойчы ў верасні каля 4 гадзіны раніцы над Канюкамі паяснела неба. Гарaць Канюкі! Некаторыя з Плёсак пабеглі на ратунак. Мігам сюды прыехала вясковая пажарная каманда з Цялушак. Потым з Паўлаў і з Рыбалаў. Ратавалі, як маглі. Так на тры маторы з ракі Нарвы надавалі ваду, што лопалі вужы. Адна толькі каманда з Бельска Падляшскага спазнілася. Бо прыехала, як усё скончылася. Яна, як заўсёды, не спяшае. Адным словам, мае час. Згарэла 7 клуняў. Але каб не пажарніцкія каманды з Цялушак, Паўлаў і Рыбалаў, то напэўна згарэла б яшчэ столькі. Іх можна пахваліць. Нямала згарэла сялянскага дабра. Нядаўна ў клуні назвозілі сена і збожжа. Усё гэта з'еў чырвоны певень.

На вуліцы стаяў адзін селянін з Канюк. Падышоў да яго другі і пытае: «Дзядзька, чаму вы не ідзеце ратаваць гумнаў? «Чорт з імі, — адказвае той. — Самі падпальваюць, самі хай і ратуюць». Прычыны пажару яшчэ не выкрыта. Сяляне з Плёсак здзіўляюцца, чаму ў акалічных вёсках няма так часта пажараў, як у Канюках. Тут у 1962 годзе згарэла шмат клуняў. На іх месцы стаяць цяпер мураваныя, крытыя чарапіцай. Напэўна і на месцы тых, што цяпер згарэлі, вырастуць цагляныя клуні. Адным словам: Канюкі гараць і змяняюць свой выгляд на лепшы. Дзіўна! Ці ж не?

Л. Л.
Плёскі
Бельскі павет

(Працяг са стар. 1)

ДВАНАЦЦАЦЬ ЧЛЕНАЎ І КРОПКА

— Больш не надта хочам прымаць...

Угледзеўшы мае здзіўленыя вочы пачалі тлумачыць: — Новых прымаць не спяшаем, бо членам належацца ільготы ў аплатах за карыстанне машынамі. Значыць, калі будзе многа членаў — паменшае наш даход.

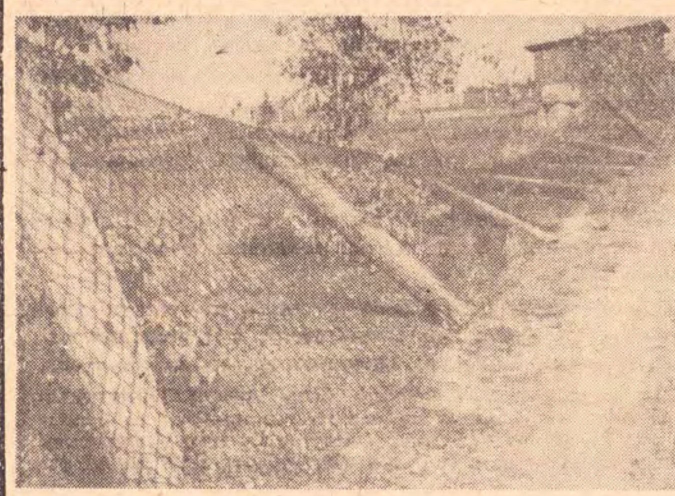
Дванаццаць членаў і кропка.

Як не круці — дзіўную палітыку задумаў чарэўкаўскі гурток. Павятовыя ўлады павінны неадкладна накіраваць ў Чарэўкі інструктара ці іншага працаўніка, каб пацікавіўся ён мясцовым гуртком і дапамог яму... Як - ніяк, патрэбна кагосьці паслаць туды хаця на адзін вечарок пасля году маўчання. Дарэчы, не толькі таму...

САКРАТ ЯНОВІЧ
фота аўтара



Да Чарэўкаў доўгая дарога праз раздольныя сенажаці, паміж стагамі сена і купяністымі ямкамі, якіх н'хто чамусьці не квапіцца выраўнаць хаця рыдлёўкаю.



Праз такую агароджу лазяць свінні на стадыён ЛьЗС-у.

З ДУМКАЙ АБ ЧАЛАВЕКУ



На здымку: жанчыны з дома для старых у Ялоўцы ў час збірання памідораў. (п)

Звілістыя каляіны жыцця чалавека. Часам нечакана спасцігне яго адзіноцтва, якое асабліва ў гады старасці вельмі балючае. Не мала маем прыкладаў, калі дзеці пакідаюць на волю лёсу сваіх пажылых бацькоў, прычыняючы ім тым самым аргомную крыўду. Дзе ж тады маюць дзецца гэтыя людзі, з якімі так жорстка абышлася доля. Падае ім руку дзяржава. Нашыя народныя законы бяруць іх пад ахову, не дазваляюць крыўдзіць, ствараюць хаця скромныя, аднак дастатковыя ўмовы, у якіх пажылы чалавек можа жыць у цяпле, сытасці і чысціні. Дзяржава прызначае значныя фінансавыя сродкі на апеку, зрэшты, не толькі над пажылымі людзьмі, але таксама над працягла хворымі і дзяцьмі, якія пазбаўлены бацькоў. У мінулым дваццацігоддзі наша ваяводства атрымала сем дамоў апекі. Зараз па суседству з Беластокам — у Засцянках — будуецца дом для дзяцей, а ў пяцігадовым плане ўзнікнуць два новыя аб'екты: у Гайнаўцы Дом пенсіянера для працаўнікоў лясной і дрэваапрацоўчай прамысловасці і Дзяржаўны дом для працягла хворых у Саколцы.

Нядаўна нам давялося пабываць у Дзяржаўным доме апекі для дарослых у Ялоўцы, які існуе ўжо ад 1957 года. Гэта вялікі, мураваны двухпавярховы будынак, прызначаны на сто месцаў. Размясціўся ён у жывапісным кутку вёскі, па суседству з лесам. Тут чыстае і сухое паветра. Спрыяе яно здароўю жыхароў дома. Перад ім раскінуўся парк з клумбамі, стаяць лаўкі. Крыху далей агарод, дзе жанчыны вырошчваюць гародніну. Гэта штосьці накшталт падсобнай гаспадаркі. Варта адзначыць, што дом апекі займаецца, праўда ў нязначнай ступені, жывёлагадоўляй. Усё гэта крыху выручае кіраўніцтва дома ў забеспячэнні харчовымі прадуктамі, якія ў асноўным прывозяцца з Міхалова ці нават з Беластока.

Заглянем у сярэдзіну будынка. Зараз пражывае ў ім 96 асоб. Большасць складаюць жанчыны — 60%. У пакоях па тры або чатыры месцы. У двух пакоях па два месцы. У іх пражываюць дзве шлюбныя пары. Кіраўніцтва дома дбае, каб яго жыхары маглі культурна праводзіць час. Спрыяюць гэтаму тэлевізар і радыё. Яны знаходзяцца ва ўтульна абсталяванай святліцы, дзе таксама можна пазычыць кнігу, пачытаць часопісы і газеты. І вось сутыкаемся мы тут са страшэннай спадчынай мінулага — непісьменнасцю. 70% пенсіянераў — гэта людзі, якія не ўмеюць ні чытаць ні пісаць. Таму для іх тэлевізар і радыё — гэта проста скарб.

У доме апекі ў Ялоўцы пражывае 20% пенсіянераў. Паводле ўстаноўленых правілаў кожны пенсіянер аддае 80% пенсіі на сваё ўтрыманне. Астатнюю суму скарыстоўвае дзеля сваіх патрэб. Жыхары дома маюць поўную лекарскую апеку. Пастаянна знаходзіцца тут медсястра. Дом мае зубалячэбны кабінет. Лекар, што працуе ў Ялоўцы, рэгулярна наведвае дом, накіроўваючы часам цяжэй хворых на спецыялістычнае лячэнне ці ў шпіталь у Беласток. Ёсць тут і ізалятка для заразна хворага. У доме абсталяваны ванны і душы. Кожны тыдзень пенсіянеры купаюцца і мяняюць бялізну. Пасцельная бялізна мяняецца праз тыдзень. Важным здабыткам з'яўляецца механізавана пральня. Ваду да яе як і наогул для патрэб будынка пастаўляе глыбінная студня.

Над домам апекі ў Ялоўцы спраўляе шэфства вось ужо трэці год Беластоцкае гарбарнае прадпрыемства. Дапамагае яно час ад часу ў перавозе прадуктаў, дбае пра забеспячэнне бібліятэкі ў кнігі. У кастрычніку, напрыклад, дом атрымае ад прадпрыемства новую партыю кніг — 200 тамоў мастацкай літаратуры. Сямікласная школа ў Ялоўцы часам дае ў доме мастацкую праграму з выпадку нейкай гадавіны ці проста дзеля забавы пенсіянераў. Усяго гэтага, аднак, вельмі мала. Дом апекі для дарослых мае спецыфічны характар і таму неабходна тут асаблівая дбайнасць пра яго жыхароў, пра іх псіхічны стан, пра добры настрой. На жаль, адчуваецца ў доме прыкрая атмасфера бездапаможнасці. Трэба людзям дадаць веры, што яны, нягледзячы на свае гады, могуць і павінны быць патрэбнымі грамадству. Праўда, час ад часу хтосьці спляце з саломы капялюш ці выканае нейкую іншую дробную працу. Гэта, аднак не вырашае пытання. Трэба, каб пенсіянеры па меры сваіх магчымасцей чымсьці заняліся, каб тым самым аддалялі ад сябе журботны настрой.

Для дома апекі ў Ялоўцы патрэбна... апека — апека суседняга Міхалова, дзе знаходзіцца Дом культуры, знаходзяцца школы і прадпрыемства «Сяржана». Беластоцкае гарбарнае прадпрыемства знаходзіцца ж значна далей ад Ялоўкі і яму цяжэй зарэагаваць на тую ці іншую просьбу дома. Міхалова мае тут больш спрыяльныя ўмовы. Ды ўрэшце справа не толькі ў тым. У Ялоўцы, на водшыбе нашага ваяводства, пражываюць людзі, якія ўдоваль папрацавалі і памучыліся на сваім вяку. Кажуць, што старасць — гэта восень людскога жыцця. Праяўляючы дбайнасць пра гэтых часам заўчасна састарэлых і забытых намі людзей зробім гэтую пару больш цёплай і светлай.

М. КАНАПАЦКІ

СЫН ВАЎЧЫЦЫ

17 студзеня 1954 года свет абляцела сенсацыйнае паведамленне: на вакзале індыйскага горада Лакхнаў знойдзена «дзіця ваўчыцы» — брудная, паўгалодная чалавечая істота, якая вырасла, па ўсёй верагоднасці, сярод ваўкоў. Хлопчыка назвалі Раму. Ён рухаўся на карачках, таму на яго далонях і ступнях утварыліся тоўстыя цвёрдыя наслаенні скуры. Левая рука паходзіла на звярыную лапу — на ёй былі доўгія загнутыя кіпцюры. Усё яго цела, асабліва левы бок, быў пакрыты шрамамі. Еў Раму толькі сырое мяса, якое ён, валодаючы незвычайна развітым нюхам, адчуваў на вялікай адлегласці. Ваду хлябаў, як гэта робяць сабакі. Быў вельмі адчувальны да электрычнага святла. Калі да яго набліжаўся чалавек, ён злосна рычаў і кусаўся.

Урачы шпіталя, у які ён быў змешчаны, прыйшлі да заключэння, што Раму сапраўды вырас сярод дзікіх звяроў.

Прайшло некалькі гадоў, Раму па-ранейшаму знаходзіўся ў шпіталі. Увесь гэты час урачы імкнуліся адвучыць яго ад «воўчых звычак» і вярнуць няшчасную істоту ў чалавечае грамадства.

Урачы-псіхіятры дабіліся некаторых поспехаў. Раму еў страву, прыгатаваную людзьмі, выказваў і разумеў пачуцці, якія ўласцівы чалавеку. Аднак сярод вучоных усё ж не было адзінай думкі наконт таго, як жыў хлапчук да 17 студзеня 1954 года.

Ці сапраўды яго пакінулі на вакзале ваўкі? А магчыма яго злавілі людзі ў час палявання на ваўкоў, а затым кінулі, таму што не ў стане былі яго пракарміць. Некаторыя вучоныя нават лічылі, што Раму проста хворае дзіця, якое пакінулі бацькі.

Аднак апошні довад абвяргаецца прыкладам з выхавання Раму. З самага пачатку новага жыцця ён вельмі любіў сабак, ваўкоў. Калі аднойчы яго прывялі ў гарадскі заапарк, Раму нават пажадаў застацца з ваўкамі ў клетцы.

КАРЫСНЫЯ ПАРАДЫ

МАЗАЛІ НА НАГАХ

Многія людзі пакутуюць ад мазалёў. І гэта зразумела — яны вельмі балючыя. Утвараюцца звычайна мазалі на тыльнай паверхні нагі і падэшве. Прычынай бывае цесны або занадта вялікі абутак. Каб не было мазалёў, трэба падбіраць абутак дакладна па назе — гэта лепшая гарантыя. Але калі мазалі ўжо ж ёсць, іх трэба выдаляць.

Найпрасцейшы спосаб — мыльныя гарачыя ванны. Кавалак мыла распускаецца ў гарачай вадзе да памутнення, дадаецца пітная сода (1 чайная лыжка на 1 літр вады), і ногі ставяцца ў ваду на 10—15 хвілін. Затым амазолены ўчастак трэба энергічна пацерці жорсткай шчоткай або кавалачкам пемзы. Арагавелы слой часткова адлушчыцца, паражоны ўчастак трэба змазаць вазелінам або якім-небудзь крэмам і ногі зноў паставіць на 2—3 хвіліны ў ваду, потым апаласнуць чыстай вадой і выцерці насуха.

Мыльныя ванны трэба рабіць 1—2 разы на тыдзень.

Часта добры эфект даюць мазольная вадкасць або пластыр. Калі ўжываеце іх, трэба сачыць, каб яны пакрывалі толькі мазоль. Для застарэлых мазалёў можна ўжыць такую мазь: саліцылавая, бензойная кіслоты і вазелін у роўных прапорцыях. Мазь вельмі моцная і ўжываць яе трэба вельмі асцярожна. Зрабіце гарачую нажную ванну, вазьміце кавалачак звычайнага пластыра, выражце ў сярэдзіне адтуліну па памеру мазаля і заклейце паражонае месца так, каб быў адкрыты толькі мазоль. Пакладзіце маленькі кавалачак мазі, прыкрыйце кампрэснай паперай і зверху заклейце пластырам або перабінтуйце. Не здымайце 2 сутак. Пасля зрабіце гарачую нажную ванну і выдаліце мазоль. Калі мазоль выдаліўся не ўвесь, паўтарыце яшчэ раз.

«Чорнае радыё» на мове амерыканскіх разведчыкаў абазначае радыёстанцыю, якая захоплена палітычным працаўнікам, але працягвае перадачы, як бы нічога і не было, намагаючыся такім чынам наводзіць замяшанне сярод радыёслухачоў у другой краіне.

Аперацыі «чорнага радыё» раздзяляюцца на дзве катэгорыі: перадачу і прыём. Дакладна праслухоўваюцца радыёперадачы другіх краін, каб добра вывучыць, што паведамляе ў сваіх перадачах праціўнік. У Злучаных Штатах Паўночнай Амерыкі праслухоўванне і запіс заграпічнага радыёвяшчання дружалюбных і недружалюбных краін выконвае ЦРУ (Цэнтральнае разведвальнае ўпраўленне). Пункты праслухоўвання разведвальных агенцтваў размешчаны па ўсёй зямлі: яны ловяць і запісваюць перадачы ўсіх асноўных радыёстанцый замежных дзяржаў.

23 ліпеня 1958 года ў амерыканскіх газетах паявілася туманнае паведамленне: «Бейрут. 23 ліпеня. Юнайтэд Прэсс Інтэрнэйшнл. Начала працаваць таемная арабская радыёстанцыя, якая называе сябе «Голас правасуддзя» і сцвярджае, што яна перадае з Сірыі. Яе праграма, якую мы тут чуем, наскрозь прасякнута вострай крытыкай Савецкай Расіі»...

14 жніўня егіпецкія афіцыяльныя асобы высунулі абвінавачанне ў тым, што на Сярэднім Усходзе дзейнічае сем сакрэтных радыёстанцый, якія нападаюць на Аб'яднаную Арабскую Рэспубліку і асабіста на прэзідэнта Насера. Каір заявіў, што дзве станцыі вядуць перадачу з французскай Рыв'еры, астатнія знаходзяцца ў брытанскім Адэне, у Іярданіі, Ліване, на Кіпры і ў Кеніі. Да перавароту ў Іраку існавала, як гаварылася ў егіпецкай заяве, яшчэ адна станцыя ў Багдадзе.

Праз некаторы час пасля таго, як Каір выказаў сваё нездавальненне сакрэтнымі перадачамі на Сярэднім Усходзе, Канстанцін Зінчанка, кіраўнік аддзела друку савецкага камітэта па культурных сувязях з зарубежнымі краінамі, заявіў на прэс-канферэнцыі ў Маскве, што Злучаныя Штаты стварылі цэлы рад сакрэтных радыёстанцый для нападаў на Савецкі Саюз. Сярод названых радыёстанцый успаміналася і радыё «Вызваленне».

Радыё «Вызваленне», якое ад 1959 года стала называцца «Свабодай», фармальна з'яўляецца прыватнай арганізацыяй з нью-йоркскім адрасам: 30 Іст, 42 стрыт. Яно перадае круглыя 24 гадзіны і нацэлена толькі на Савецкі Саюз. Мае 17 перадатчыкаў у трох пунктах зямнога шара — у Лампертгейм, Заходняя Нямеччына; Палос, каля Барселоны ў Іспаніі; і Тайбэй на Тайване.

Праграмны цэнтр знаходзіцца ў былым гмаху аэрапорта, каля Мюнхена на Обервізенфельдзе, дзе свайго часу знаходзіўся аэрадром Гітлера. Афіцыйны прадстаўнік радыё «Свабода» заявіў, што большасць з 1.200 яго служачых знаходзіцца ў



Мюнхене, але гэта арганізацыя мае таксама свае канторы ў Парыжы, Рыме, Нью-Йорку, на Тайване і ў Іспаніі.

5 лістапада 1962 года «Известия» надрукавалі артыкул, у якім абвінавачана радыёстанцыю «Свабода» ў тым, што яе працаўнікі — агенты ЦРУ. У артыкуле ўспомнена восем прозвішчаў такіх працаўнікоў. Гаварылася таксама аб тым, што рускі эмігрант Анатоль Скачкоў, які працуе на станцыі ад 1957 года, выйшаў з даверу ў амерыканскай разведкі. У ліпені 1959 года «яго схапілі проста на працы і адправілі ў псіхіятрычную бальніцу. На другі дзень двух амерыканцаў, Валерыё і Санкер, з кветкамі і бутэлькай каньяку прыйшлі наведаць Скачкова. Пасля іх візіту ён памёр. Лекары сцвердзілі, што ён атручаны...»

«Вольная Еўропа» з'яўляецца, бадай, адной з найбольшых радыёстанцый. Яна выдае сябе, як прыватную, негандлёвую і неафіцыяльную радыёсетку, якая вядзе перадачы на Польшчу, Чэхаславакію, Венгрыю, Румынію і Балгарыю.

Некаторы час радыё «Вольная Еўропа» займалася тайнымі аперацыямі з паветранымі шарамі, балонамі. У 1953 годзе яно ўтварыла нейкую арганізацыю пад назваю «Друк Вольнай Еўропы», якая пачала прапагандаваць гумовыя і пластыковыя балоны, нагружаныя прапагандным матэрыяламі для ўсходняй Еўропы.

Час ад часу радыё «Вольная Еўропа» было аб'ектам крытыкі за свае перадачы для ўсходняй Еўропы. 9 ліпеня 1959 года, напрыклад, амерыканскі пасол у Варшаве Джэкаб Д. Бім апратэставаў перадачы радыё «Вольнай Еўропы», таму, што паводле яго, яны сеялі замяшанне сярод слухачоў і праводзілі **надта ілжывую прапагандысцкую лінію.**

«Голас Амерыкі», орган Інфармацыйнага агенцтва ЗША, вядзе перадачы на ўвесь свет на 36 мовах. Каштуюць яны 22 мільёны долараў у год. **(а-ся)**

ВІЛЯНОЎСКІ ПАЛАЦ



...пад Варшавай — летняя рэзідэнцыя польскіх каралёў, пасля аднаўлення ўжо ад жніўня даступны для турыстаў.

На здымку: вялікая банкетная зала, якая памяшчаецца ў левым крыле палаца

Юрый Долбд-Міхайлік

БАРОН ФОН ГОЛЬДРЫНГ

Пасля вайны

— Слухайце, Сомаў! На якога ж д'ябла вас тады прыслалі?

— Мяне не пыталі, хачу я сюды трапіць ці не. Таксама, як, напэўна, і вас: падабаецца або не вам мая кампанія.

— Папярэджваю: я тут начальнік групы! Разумееце? І калі я загадаю...

— Пляваў я на вашы загады.

— Што-о?

Пратапопаў усхапіўся так хутка, быццам у яго целе распрамілася туга скручаная спружына, і кулакамі, што моцна сціскалі прамавугольнічкі даміно, абапёрся на стол, усёй сваёй грузнай постаццю падаўшыся ўперад. Маленькія чорныя вочы, глыбока пасаджаныя пад шырокім пукатым ілбом, упіліся ў навічка, вусны былі сціснуты так, што пад скурай, быццам дзве велізарныя гарошыны, перакочваліся жаўлакі. Працаўнік жа ў гэты час спакойна папыхваў цыгарэтай і, ледзь прыкметна ўсміхаючыся, паглядзеў на яго.

Тры партнёры Пратапопава з цікаўнасцю глядзелі на таго, хто навучыў іх гульні і цяпер так зухавата трымае сябе. Ды яшчэ з кім? З былым намеснікам начальніка разведкі адной з дывізій Уласава, што і тут

117

здолеў стаць верхаводам! Яго лютая, нястрымная ў гневе злосць многім далася ў знакі. Ніжэй травы, ціхэй вады цяпер перад ім нават вышэйшыя па чыну. Куды ж гэтаму сысунку, колішняму фельдфебелю грэнадзёрскага палка гітлераўскай арміі...

— Ды ведаеш ты...

— Прашу не тыкаць! Мы з вамі разам свіней не пасвілі!

Сомаў кінуў сваё папярэджанне абыякава, спакойна. Ён зразумеў, што Пратапопаў дапусціў памылку, пачаўшы размову з ім у прысутнасці сваіх партнёраў і гэтым паставіўшы на карту свой аўтарытэт кіраўніка. Таму і самому трэба сябе трымаць так, каб гэты аўтарытэт не пахіснуўся. Ад уражання, якое ён, Сомаў, зробіць зараз на прысутных, залежыць многае...

Знарок не гледзячы на Пратапопава, Сомаў вясёлым позіркам акінуў прысутных. Але краем вока ён бачыў, як той, збялеўшы і прыкусіўшы вусны, адарваўся ад стала і павольна, крышку пагойдваючы тулавам, пачаў набліжацца да яго.

Дакорліва паківаўшы галавой і пацінуўшы плячыма, Сомаў кінуў у куток свой рэчавы мяшок і таксама падняўся.

Цяпер паміж імі не было стала — яны стаялі тварам у твар. Дакладней, Сомаў стаяў, а Пратапопаў, пагойдваючыся і злёгку шоргаючы нагамі, набліжаўся.

Іх аддзялялі якіх-небудзь пяць крокаў. Прысутныя здзіўлена пераглянуліся, чаму гэты сысунок не становіцца ў баявую пазіцыю? Спадзяецца, што Пратапопаў жартуе? Дык для ўсіх жа відаць, што ён ідзе на таран!

І сапраўды, зрабіўшы яшчэ два павольныя крокі,

118

Пратапопаў раптам прыгнуў галаву і, быццам бык, кінуўся ўперад.

Усё, што адбылося потым, прысутныя зразумелі намнога пазней, — такой маланкава кароткай была гэтая барацьба і так нечакана для іх яна закончылася. Яны паспелі заўважыць толькі асобныя разрозненыя кадры: постаць Сомава, раптам адхіленую крыху ўбок, далонь яго рукі што рубам падае на шыю іх начальніка ніжэй патыліцы, нязграбную постаць, што распласталася на падлозе.

Пратапопаў упаў, як падкошаны. На нейкі момант усе замёрлі. Здавалася, зараз ён ускочыць і ўчэпіцца ў праціўніка. Потым дзіўная нерухомасць яго цела спалохала. Партнёры апусціліся на калені і перавярнулі Пратапопава на спіну. Падаючы, ён разбіў нос і цяпер з яго ішла кроў, заліваючы твар.

— Доктара! — крыкнуў хтосьці.

— Не варта, — спакойна запальваючы цыгарэту, спыніў Сомаў. — Ад такога ўдару не паміраюць. Лініце на яго вады, праз пяць мінут ачуняе...

Сапраўды, праз некалькі мінут Пратапопаў расплюшчыў вочы і затуманеным позіркам абвёў прысутных. Убачыўшы Сомава, ён ірвануўся, каб падняцца, але рукі адразу сагнуліся ў локцях, галава адкінулася назад і глуха ўдарылася аб мокрую падлогу.

— Пакладзіце яго на канапу і падкіньце што-небудзь пад галаву! — спакойна сказаў Сомаў, і партнёры Пратапопава моўчкі падпарадкаваліся ўладарным ноткам, што прагучалі ў яго голасе.

Падыйшоўшы да стала, Сомаў, быццам незнарок, апусціўся на крэсла, на якім перад сутычкай сядзеў начальнік групы.

119

ТРЫБУНА чытачоў

ПРЫСТУПІЛІ ДА ПАБУДОЎ

У раёне Грамадскай Спулдзельні Крынкі вясковыя крамы знаходзяцца ў вельмі дрэнных памяшканнях. І таму ГС прыступіў да пабудовы новых крамаў. У бягучым годзе распачата будова ў Піражках, Бабіках і Кнышэвічах. У 1965 годзе будуць будавацца крамы ў Крушынянах, Талькоўшчыне і Кнышэвічах.

Кузьма Сцяпан
Крынкі

ВУЛІЦАЙ ВЯСКОВАЙ ІДУЦЬ ГАРЦЭРЫ

(Працяг са стар. 4)

ў прысутнасці сакратара ЦК ПАРП, таварыша Язэпа Тэйхмы і першага сакратара Ваяводскага Камітэта партыі ў Беластоку таварыша Аркадзія Лашэвіча. Для кляшчэлеўскіх гарцэраў была гэта ўзнагарода за іх дасягненні ў працы.

В. Рудчык
Фота аўтара

Ужо два

У вёсцы Новае Беразова ўжо ёсць два тэлевізары. Адзін у П. Краські, другі ў ГРН. Многа жыхароў ходзіць на перадачы тэлебачання і дзіву даецца сучаснай тэхніцы.

Грыша Парфенюк
вёска Хітра

Чаму не заязджае?

Чаму ў Малынку не заязджае кінаперасоўка? Чаму і па якой прычыне нашыя дзве суседнія вёскі, Малынка і Каўпакі, пазбаўлены так карыснага культурнага мерапрыемства? А да Малынкі (Беластоцкі павет) і добрая дарога і ёсць выгодная школьная зала. З гэтымі пытаннямі ад імя насельніцтва ўспомненых вёсак, а перш за ўсё ад імя моладзі, праз рэдакцыю «Ніва» звяртаюся я да акруговага праўлення кіно ў Беластоку. Чакаем адказу.

Міхась Красоўскі
вёска Малынка

АХВЯРНЫ ЛЯСНІЧЫ

Грамада Дубічы — Царкоўныя багатыя лесам. Некалькі год таму назад асабліва многа насадзілі лесу на зямельных няўгоддзях. Пасадкай лесу кіраваў ляснічы Ежы Стэпанюк, які сам жыве ў Дубічах Царкоўных. Залешванне працягваецца і надалей. Ляснічы Ежы Стэпанюк імкнецца, каб у аколіцы кожны гектар зямельных няўгоддзяў быў засаджаны лесам. За гэтую ахвярнасць людзі палюбілі гэтага чалавека.

Мікалай Панфілюк
в. Дубічы Царкоўныя

ЧЭХІ АРЛЯНСКІЯ

Чэхі Арлянскія — прыгожая вёска. Ляжыць над ракой Арлянкай. Кругом вёскі расце вялікі лес. Налічваецца тут 65 гаспадароў. На ўсю вёску толькі адзіная хатка пакрытая саломай. У вёсцы ёсць 30 матацыклаў.

Існуе тут сельскагаспадарчы гурток, які мае малатарню і іншыя гаспадарчыя машыны. У дзейнасці гуртка адзначыўся Пётр Нічыпарук і Іван Вілюк.

Міхась Самосюк
Чэхі Арлянскія

МЕЛІЯРАЦЫЯ

Вясчою пачалася меліярацыя на Ляшуцкіх іМіноўскіх сенажацях на ўрочышчы Шаршні — Церамкі. Да гэтага часу выканана больш 35 км. равоў. Зараз праводзяцца канцавыя працы. Меліярацыя прычыніцца і да значнага павелічэння кармоў, а што за гэтым ідзе — да павелічэння надояў малака і пашырэння жывёлагадоўлі.

На здымку: Меліярацыйны роў на сенажацях Лоначкі.

Тэкст і фота
Алік Харкевіч
вёска Ляшукі



«БЕЛЫЯ НЯДЗЕЛІ» НА ГАЙНАЎШЧЫНЕ

«Белыя нядзелі» на Гайнаўшчыне пераходзяць у традыцыю. Лекары і зубныя ўрачы едуць у найдалейшыя вёскі павета з медыцынскай парадай і дапамогай. З Гайнаўскай медыцынскай службы найчасцей выязджаюць лекары П. Мароз і В. Савэрын, А. Лямбэрг, зубныя ўрачы: Г. Больчак і Е. Яніцкі, а таксама санітар В. Бура.

З санітарным амбулянсам у апошні час наведалі яны наступныя вёскі: Іванкі, Семяноўку, Дашы, Карыціска, Адрынкі, Луку.

І так, «Белыя нядзелі» на Гайнаўшчыне здалі экзамен і становяцца вельмі папулярнымі.

На здымку: Лекар В. Савэрын у вёсцы Лука прымае грамадзяніна Жукоўскага.

Ю. Козак
Гайнаўка



Добры шавец

У вёсцы Рэпіска ёсць вельмі добры шавец Трафім Кандрацюк. Людзі прыносяць да яго ладзіць абутак з усіх навакольных вёсак. Усе ўдзячны шаўцу таму, што ладзіць ён добра, а бярэ танна, значна танней, чым у шавецкіх спулдзельнях працы.

Аляксандр Варанко
в. Рэпіска

ЦІ ВЫ ўжо падпісаліся на „НІВУ”?



«ВАЙСКОВАМУ»

Узрушыла мяне тваё пісьмо ў «Ніве». Таму і пастанавіла напісаць табе некалькі слоў, мо' не параіць, бо гэтага не ведаю ці змагу, а проста пагаварыць на блізкія і дарагія нам справы.

З'яўляюся дзяўчынай, якой хлапец таксама восенню 1963 г. пайшоў у войска. Сябравалі мы паўтара года. Цяжка перачакаць гэтыя два гады, але гэта не азначае, што каб сабе аблегчыць, трэба зараз жа знайсці другога. Цяжка палічыць недаспаныя ночы, словы шаптаныя па-ціхеньку, скіраваныя да яго.

Не напісаў ты, як доўга дружыў са сваёй дзяўчынай, якая напэўна гаварыла, што кахае цябе, абяцала, што будзе чакаць. Проста не верыцца, што пачуцці могуць так хутка мінуць: слёзы пры развітанні цябе, а зараз жа новыя знаёмствы, шлюб, развод. Калі гэтыя слёзы былі праўдзівымі, дык чаму ж пасля 3-х месяцаў знайшла пацеху ў абдымках іншага і выйшла за яго замуж? Цяжка паверыць у гэта, што яе прымусілі да гэтага бацькі, гэта не тыя ўжо часы, а мо' паласілася на багацтва? А што мае салдат? Часам не мае нават грошай прыехаць да сваёй каханай. Здзіўляюся, што гэтая дзяўчына так вельмі змяняецца. Хіба брак ёй дзявочага гонару. А мо' баялася, каб не застацца старой паннай? Ад вашага развітання мінуў толькі год, а яна ізноў змянілася: ізноў хацела б вярнуцца да цябе. А трэба ўмець чакаць. Хоць вельмі цяжка чакаць. Але калі чакаеш кагосьці каханага, дык час ляціць, здаецца, хутчэй. Не ўсе такія, як твая былая нарачоная. Іншыя, аднак, чакаюць на сваіх салдат. І я таксама на свайго чакаю. І найбольшую нам радасць прыносяць вашыя лісты. Не аглядаемся на іншых хлопцаў, апрача... пісьманосца.

Пытаеш, ці можаш ізноў вярнуцца да сваёй нарачонай? Але ж яна хіба ніколі не была тваёй нарачонай, інакш бы не зрабіла гэтага. У сапраўдным каханні можна хутчэй скрыўдзіць сябе, але ніколі асобы каханай. Не веру, каб яна цябе кахала па-сапраўднаму. Чаму ж яна раней аб табе не думала, а толькі тады, калі пераканалася, што ашукалася, што муж яе не кахае.

У заканчэнні майго пісьма жадаю табе знайсці дзяўчыну, якая патрапіць сапраўды кахаць і чакаць, а не кідацца ў абдымкі першага лепшага мужчыны. Яшчэ раз жадаю ўсяго добрага.

Ліля

— Дык вы, аказваецца, майстар біцца! — не ўтойваючы свайго захаплення, прашаптаў бялявы хлапец з пагонамі старшага лейтэнанта на даволі абшарпаным мундзіры.

— Даводзілася! — абыякава прамармытаў Сомаў.

Пратапопаў зноў расплюшчыў вочы і часта-часта залыпаў павекамі, быццам намагаючыся разарваць нейкую заслону, што перашкаджала яму бачыць. Вось яго погляд зноў спыніўся на Сомаве, неадрыўны, перапоўнены непрымірымай нянавісцю. Убачыўшы, што Пратапопаў садзіцца, прысутныя сталі дыханне. Не можа такога быць, каб Пратапопаў прымірыўся з паражэннем, не паспрабаваўшы неадкладна разлічыцца! Дарэмна Сомаў так бесклапотна перасоўвае костачкі даміно, выкладаючы з іх нейкі складаны малюнак.

Але, на ўсеагульнае здзіўленне, Пратапопаў не спяшаўся разлічвацца.

— Ідзіце да мяне! — нечакана загадаў ён дваім са сваёй групы, маёру і капітану.

Усе трое выйшлі.

Маладзенькі лейтэнант бліжэй падсунуўся да Сомава. Яму не цярпелася задаволіць сваю цікаўнасць, бліжэй пазнаёміцца з гэтым навічком, які трымае сябе так незалежна, не, проста зухавата.

— Здорава ўсё-такі ў вас атрымалася гэтая штука! — ён секанўў далонню ў паветры. — Толькі цяпер сцеражыцеся, такога наш Пратапопаў не даруе. Ён і бацьку роднага са свету зжыве, калі яму поперак дарогі стане.

— А я не з палахлівых.

— Яшчэ б! Даць яму такі адпор! Толькі вось не зразумею: вы знарок яго дражнілі або сапраўды хочаце вярнуцца ў Расію?

120

— А можа спачатку пазнаёмімся?

— Ахвотна. Дамантовіч, Міхаіл Данілавіч.

Сомаў назваў сябе.

— Дык вас цікавіць, ці сапраўды я вырашыў вярнуцца? Абавязкова!

— Ну і ну! Ды гэта ж аднолькава, што самому палезці ў пятлю. Прасцей зрабіць гэта тут. Менш клопатаў і імгненны эфект.

— А я яшчэ збіраюся пажыць.

— Не разумею, слова гонару, не разумею! Ніякай логікі! Хочаце пажыць, а свядома лезеце на ражон. Чаму?

— Там у мяне сям'я, бацька, а тут — нікога.

— Дык вы ж ім і перадсмяротнага пацалунку не паспееце перадаць! Вас жа ў першы дзень, як толькі вы трапіце ў Расію, расстраляюць! Служба ў нямецкай арміі — вы з гэтым хочаце дадому паткнуцца?

— Але гэта была служба з прымусу. Мяне, напалову рускага, напалову немца, гітлераўцы амаль сілком узялі з лагера ваеннапалонных, каб адзець мундзір салдата нямецкай арміі. І ваяваў я пераважна на Заходнім фронце...

— Вы думаеце, што вам павераць? Не павераць, а правяраць не будуць. Калі ўжо сваіх людзей, што вярнуліся з палону, засылаюць у далёкія лагеры... — Дамантовіч безнадзейна махнуў рукой і пасля мінутнага маўчання дадаў: — Э, ды што там гаварыць, для нас з вамі вяртання няма!

(Працяг за тыдзень)

121

КІНО

Праграма
на 20—25.X.1964 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Decyzja" (polski), 20—22. „Ostrożnie babciu" (radz.), 23—25.

Кляшчэлі
„Klub kawalerów" (pol.), 20—22. „Listy do matki" (radz.), 23—25.

Дубінь:
„Koledzy" (radz.), 24—25.

Нараў
„Szklana góra" (polski), 21—22. „Martwe dusze" (radz.), 23—25.

Нараўка
„Rancho Texas" (polski), 21—22. „Dama z pieskiem" (radz.), 23—25.

Чаромуха
„Lunatycy" (polski), 20—22. „Pociąg na tyły" (radz.), 23—25.

Чыжы
„Baza ludzi umarłych" (polski), 21—22. „Miłość powraca wiosną" (radz.), 23—25.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Rancho Texas" (polski), 21—22. „Droga do przystani" (radz.), 23—25.

Бранск
„Chwila wspomnień" (pol.), 20. „Hindukusz" (pol.), 21—22. „Więzy krwi" (radz.), 23—25.

Орля
„Spotkanie w mroku" (polski), 21—22. „Gwiaździsty bilet" (radz.), 23—25.

Райск
„Milczące ślady" (pol.), 21—22. „Ewakuacja" (radz.), 23—25.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Dziś w nocy umrze miasto" (polski), 20—22. „Nasz wspólny przyjaciel" (radz.), 23—25.

Міхалова
„Historia współczesna" (polski), 20—22. „Podróż w kwiecień" (radz.), 23—25.

Супрасль
„Chwila wspomnień" (polski), 20. „Lunatycy" (polski), 21—22. „Grzeszny anioł" (radz.), 23—25.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Orzeł" (polski), 20—22. „Wódz czerwonoskorych" (radz.), 23—25.

Мілейчыцы
„Historia jednego myśliwca" (polski), 20—22. „Nigdy nie wrócę" (radz.), 23—25.

Нурэц
„Ostatni strzał" (polski), 20—22. „Szesnasta wiosna" (radz.), 23—25.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Kodyn" (bułg.), 20—22. „My mężczyźni" (radz.), 23—25.

Сухаволя
„Skradziono plany" (angl.), 20—22. „Korsarze Pacyfiku" I s. (radz.), 23—25.

Шудзялава
„Życie Adolfa Hitlera" (NRF), 21—25.

Янаў
„My z 9-tej a" (czeski), 20—22. „Aktorka księcia pana" (radz.), 23—25.

Сідра
„Transport z raju" (czeski), 20—22.
„Dziki pies Dingo" (radz.), 23—25

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Śmierć nazywa się Engelchen" (czeski), 21—25.

Новы Двор
„Całe złoto świata" (franc.), 21—25.

АБ'ЯЗНОЕ КІНО ГП БГКТ

Гайнаўскі павет 20.X.

Семяноўка, гадз. 17[00],

Лука, гадз. 19[30].

Каляровы савецкі фільм. Сучасная камедыя «Улица полна неожиданностей».

ТЭАТРЫ

ТЭАТР «СВЕРШЧ»
(выязная група)

Нурэц
„Misie-Ptysie" — 20. X.

Васількова
„Misie-Ptysie" — 21. X.

Бранск
„Guignol w tarapatach" — 23. X.

Бельск Падляшскі
„Guignol w tarapatach" — 24. X.



НЕ ЗДЗІВІЛІ

— Цімох, тваймо бацьку злавілі!

— Дзе?

— У каморы.

— Вось дзіва! У каморы кожнага зловіш. Вы яго ў поле пусціце, а тады лавіце...

НА СВАІМ МЕСЦЫ

Пасаду шукаў Залівака Якім,
Дзе меней працаваць бы рукамі.
Сказалі яму:
— Калі хітры такі,
Бяры кіраўніцтва дамамі.
— Мець справу з людзьмі,
што мятуць тратуар,
Ды возяць там рознае смецце?
А як дружбакам пагляджу я
у твар?
Не, не! Нізавошта на свеце!
— Тады узначаліш гандлёвы
мо' склад?
— За месца такое я рады!
І наш Залівака авансам аклад
Пусціў на замочку пасады.
За чаркаю чарка...
І змій той надвёў...
За п'янства, дэбош у буфеце
Назаўтра алеі Якімка наш мёў,
Ды вуліцу чысціў ад смецця.

Аляксей ГАРЭЛІК

ДЫЯЛАГ

— Я ведаю, што ты мне здраджваеш!

— Супакойся, дарагая, і дай мне хоць слова сказаць...

— Хочаш яшчэ апраўдвацца! Я ведаю, што ты мяне ашукваеш, унутраны голас мне гэта падказвае!

— Ты маеш яшчэ і ўнутраны голас!? У такім разе капітулюю.



Прыемна глядзець на ліпу, што расце на вуліцы, і непрыемна на тую, якая — у справаздачах.

ДОБРАЯ КУХАРКА

Нявестка гаварыла:

— Чорт яе, мама, ведае, гэтую свякруху. Як зварыць боршч у вядзёрным чыгуне, дык усё з'ядуць, і яшчэ ім мала. А як я звару ў маленькім — больш палавіны застанецца...

ВЫТЛУМАЧЫЎ

— Скажы, Пеця, чаму рыба не можа жыць на паветры?

— Таму што яна здыхае.

СУР'ЁЗНАЯ

Муж стукнуў жонку кулаком.

— Кпіш ці папраўдзе? — вытрашчылася тая.

— Якія кпіны? Папраўдзе.

— Хіба што так... Бо я такіх жартаў не люблю, — суцешылася жонка.

УСЯЧЫНА



ДАЎГАНОГІЯ САДОЎНІКІ

Можна быць роўным з яблыняй. Бачым на здымку амерыканскіх садаводаў у час догляду саду. Іх даўжэзныя ногі лёгкія, бо з алюмінію... (а-ся)

Heil Goldwater! FOR PRESIDENT

Вылучэнне Галдуатэра кандыдатам на пасаду прэзідэнта ад рэспубліканскай партыі ЗША выклікала шматлікія водгукі фельетаністаў і карыкатурыстаў. Яго заклікі настолькі падобныя на істэрычныя крыкі нацыстаў, што польскі мастак Караль Ферстэр прапанаваў такі праект прадвыбарнага плаката: «Хайль Галдуатэр!»

Першы сусветны рэкорд па скачках у даўжыню...

Драглеўскія касманаўты

Не так даўно дзеці гулялі яшчэ ў разбойнікаў, якія рабуюць багатых і аддаюць бедным. Потым прышла мода на гульню ў індзейцаў, а сёння гуляюць у касманаўтаў. От, што значыць дух часу.

— Алё, алё, тут «космас тры», — чуваць глухі голас на дзядзькавым сене ў гумне. Белавалосы падростак сядзіць на драбіне каля таку і крычыць на ўсё горла: «космас два» ляці, чаго енчыш... «Космас тры»! Што ў цябе чуваць?

Падобныя радыё-размовы гудзелі ўвесь дзень на адным панадворку ў вёсцы Драглі. Гэта вёска знаходзіцца так блізка ад Саколкі, што калі ў Драглях чхаюць, у Саколцы кажуць «На здароўе»!

Вось, у Драглях трох малышоў скарысталі з таго, што маці паехала па справах, і сарганізавалі сабе касмічны палёт. І не дзіўна, бо мясцовыя хлопчыкі ведаюць, што ад Драглёў да Месяца шмат бліжэй чымсьці да якогасьці там Парыжа. Ну, а каб паляцець у космас патрэбны блішчасты скафандр, без якога касманаўту ні туды, ні сюды. І хлопчыкі прызадумаліся, разглядзеліся наўкруг па хаце, з чаго зрабіць тыя скафандры. Яны ўцешыліся, убачыўшы эмаліяваныя гаршчкі, якія кропка ў кропку падобныя на скафандры, нават вушы маюць і голас у іх гудзіць глуха, таемна, так як у касманаўтаў на фільме. Насадзілі гаршчкі на свае галовачкі і палезлі на дзядзькавае сена гуляць у космас.

Але ўсяму свой канец, надабрыдла гульня ў касманаўтаў, есці захацелася, давай здзіраць гаршчкі з галоў. Як не стараліся, як не плакалі і вішчалі, аднак гаршчкі назад ані руш не зыходзілі, зрабіліся як бы цеснымі. Сонца прыпарыла, духата, дарогі не відаць, а найважнейшае — хочацца хлеба хоць ты ўмры. Але, як будзеш есці, калі гаршчыска ўсенька засланяе аж па рот?!

Увечары вярнулася з дарогі маці і сыночкаў сваіх пазнавала па кашульках.

— Вы падурэлі зусім, — лямантавала, і сваімі моцнымі рукамі з двух здзерла гаршчкі, каб мець у чым нагатаваць вячэры. З трэцяга хлопчыка ніяк не злазіў той скафандр з матчынай пліты...

Сусед прынёс сякеру, замахнуўся рубаць гаршчок, але маці загаласіла:

Новага гаршчка неяк куплю з бядою, але новай галавы не купіць вам нідзе!

І так, малы касманаўт правалпяўся ноч з гаршчом на галаве. Назаўтра пэперла яго маці ў Саколку, да слёсара. Абвязала галаву-гаршчок чыстым палатном, каб чужыя людзі не папэнкалі ад рогату. У аўтобусе пасажыры не маглі надзівіцца, як гэта так моцна парачены гэты маленькі хлопчык, што ні носа, ні вачанят не відаць? А вушы тырчаць не там дзе трэба і якія вялізныя яны ў яго? Нікому не прыходзіла ў галаву дагадка, што гэта вушы гаршчка...

Аднак хтосьці згледзеў сажу на патыліцы і праўда выдалася. Шафёр ад смеху дастаў канвульсій, чуць аўтобуса не патрапаў на вярбе пад Камянкаю... Іржашчы аўтобус шчасліва даехаў да Саколкі, выходзілі з яго хто бокам, хто ракам, а хлопчыку хоць бы што: ён нічога не чуў аглушаны рэхам у гаршчку і бяссоннай ноччу. Сакольскі слёсар пілаваў напалавіну, як гарбуза.

Слёсара віншую, ён першы меў дачыненне з нашым касманаўтам, мясцовым. Факт гэта гістарычны, бескапомны.

ДЗЯДЗЬКА ЛЯВОН

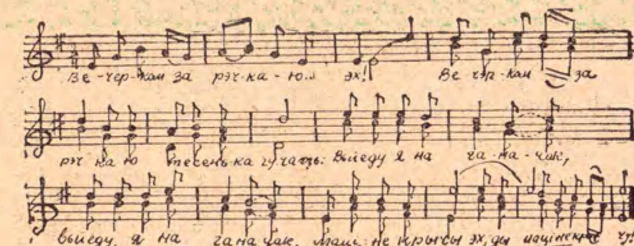
КУПІЛІ ТУРМУ

Востраў Капры застаўся без турмы. Нейкі дзялок купіў у муніцыпалітэта будынак, дзе яна знаходзілася, і судом выселіў і арыштантаў, і вартавых. Часова іх прыйшлося размясціць у падвале судовай палаты. Злыя языкі пагаворваюць, што дзялка падкупілі бандыты з мафіі...

Песні па заяўках

Па просьбе Анатоля Андросюка з Апакі Вялікай, Гайнаўскага павета, змяшчаем беларускую народную песню

ВЕЧАРКОМ ЗА РЭЧКАЮ...



Вечарком за рэчкаю... Эх!
Вечарком за рэчкаю
Песенька гучыць.
Выйду я на ганачак, (2)
Маці, не крычы,
Эх, ды, маці, не крычы!

Мілага прыгожага... Эх!
Мілага прыгожага
Успамінаю я,
Пра яго і складзена (2)
Песенька мая,
Эх, ды песенька мая.

Дзяўчыну не кіне ён... Эх!
Дзяўчыну не кіне ён,
Хоць і сам не тут:
Ён паехаў, восенню (2)
У горад, у інстытут,
Эх, ды ў горад, ў інстытут.

А ўчора з горада... Эх!
А ўчора з горада
Ліст ён мне прыслаў,
Што пры развітанні (2)
Мілай абяцаў,
Эх, ды мілай абяцаў.



— Ні адна твая скарга не пацвердзілася.
— Я гэта ўлічыў і пішу новыя.

ДУМКІ ЯСЬКІ АПАЛОНІКА

Дурны за свае жарты не адказвае.

✲

Свет абсурдаў бязмежны.

✲

Кожныя вочы маюць свой пункт гледжання.

✲

Доўгі язык вельмі часта сам сабе шкодзіць.

✲

Адвакат у сваіх кліентаў грошай не пазычае.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89 centrala i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualna należy dokonywać na konto PUPiK nie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok i Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocz- za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 8 $ — w USA. Nakład 5458. Bitk L-1.